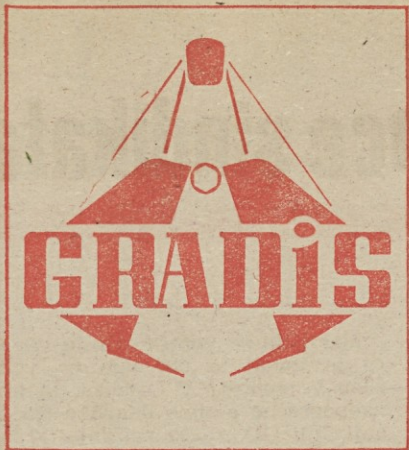

Leto XVIII — 221

Ljubljana, september 1976

GLASILO GRADISA

GRADISOV VESTNIK

Protestiramo!

Na malem koščku zemlje onstran jugoslovanske meje že tisoč let živi del slovenskega naroda, katerega predniki so se tam naselili in njihovi potomci obdržali jezik, kulturo in narodno zavest. Že precej let nazaj pa jim pravico do tega zadnjega oporekajo in ne samo to — borba koroških Slovencev za svoj obstoj kot delček našega naroda, je prerasla v tem času v odkrito nasprotovanje Avstrijcev do naše manjšine. Kar se je zgodilo pred kratkim v Škocjanu — in na žalost vemo, da to prav gotovo ne bo zadnja »akcija« — ni za to nobenega opravičila. Shodi heimatdienstovcev niso uprizorjeni zato, da bi obujali stare spomine (ki so žal presneto krvavi), temveč za podžiganje nestrpnosti Avstrijcev do naše manjšine. Očitno jim to večkrat uspe, saj so se v Škocjanu na njihovo stran postavili celo policisti, ki so brutalno pobrali in zaprli nekaj mirno protestirajočih Slovencev in uporabili proti njim metode, ki spominjajo na čase nacizma, tistih najbolj črnih let, ko je bila vsaka drugačna miselnost kot nemška, zločin.

Vsi v Gradisu smo ob takem ravnanju z našimi rojaki neizmerno ogorčeni in ga obsojamo, kar smo potrdili na številnih protestnih zborovanjih na naših gradbiščih. Tam, kjer policija s podporo vlade in ob strani nacističnih sil troji usodo ljudi, najbrž še dolgo ne bodo dočakali demokracije. Hitlerjevska miselnost pri tistih, ki vedrijo in oblačijo v Avstriji, prva nič ne doprinaša k rešitvi manjšinskega vprašanja v tej deželi. Nerazumljivo je dejstvo, da lahko v lastni deželi zatirajo drug narod, ko pa imajo tudi sami svojo manjšino v Italiji in nad njihovimi pravicami in uresničevanju le-teh bedijo noč in dan.

V času, ko naj bi sodelovanje in povezovanje med narodi doseglo vrhunec, si naša soseda še vedno lasti pravico razpolagati z življenjem slovenske manjšine in jo zatirati, vse z upanjem, da bo počasi izginila in poniknila v veliki nemški narod. Tega pa ne moremo dovoliti! Vsi Jugoslovani moramo združiti sile in sosedom odločno povedati, da tako z našimi ljudmi ne bodo ravnali!

Program razvoja Gradisa do leta 1980 je pripravljen

Odkar obstaja Gradis, še nismo imeli tako dodelanega programa za prihodnje petletno obdobje kot sedaj. O pomembnejših delih našega programa razvoja do leta 1980, ki ga na kratko imenujemo PR 80, menimo seznaniti vse člane kolektiva tudi zato, da bi v največjem številu sodelovali pri obravnavi predloga, njegovem sprejemanju in potem tudi pri uresničevanju zastavljenih ciljev in nalog

Najvažnejše cilje in naloge smo si zapisali v sporazumu o osnovah plana, ki smo ga že sklenili. Ta sporazum se je gradil na »Elementih« za sporazum, ki so bili obravnavani letos na zborih delavcev v vsem Gradisu.

Skupni cilji

Našejmo samo nekaj skupnih ciljev:

1. povečati obseg del zlasti pri tistih delih in izdelkih, kjer dosegamo dobre rezultate;
 2. povečati angažiranost pri investicijskih delih v tujini;
 3. zagotoviti stalno rast družbenega proizvoda vsake TOZD in povečati produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost poslovanja;
 4. povečati standard delavcev z zviševanjem osebnih dohodkov in skupne porabe delavcev;
 5. skrbeti, da posamezne TOZD ne bodo brez sporazuma z drugimi razširjale dejavnosti, ki so že smotnejše razvite v drugih TOZD oziroma delih podjetja;
 6. prizadevati si, da se nenehno veča delež del opravljen za druge TOZD (interna realizacija).
- Med cilji prednjači izboljšanje standarda naših delavcev. Temu cilju so podrejene naloge s področja proizvodnje, investicij in ekonomike.

Blizu 9000 nas bo

V PR 80 je obširno obravnavano poglavje »Pogoji dela in življenja delavcev«.

Najprej se seznanimo s predvidenim številom in sestavo zaposlenih:

*... Zmanjšanje učencev v gospodarstvu (vajencev) v letu 1980 se načrtuje zaradi uveljavitve novega us-

Zaposleni	1975	1976	1980	Porast od 1975 do 1980 v %
TOZD v domovini	6329	6540	7157	13
Skupne službe	254	294	315	24
Enote v tujini	143	120	697	387
Delavci skupaj	6726	6954	8169	21
Učenci v gosp.	579	678	452	22... *
Študenti	104	170	159	53
Gradis skupaj	7409	7802	8780	19

merjenega izobraževanja, po katerem odpade prvi letnik, ki se vključuje v osnovno šolanje.

Vidimo, da brez morebitnih integracij načrtujemo za leto 1980 skoraj 9000 zaposlenih, to je okroglo 1000 več kot letos.

Načrtujemo tudi izboljšanje kadrovske sestave. Če smo imeli še lani NK, PK, PU in NS delavcev, to je delavcev brez šolske strokovne izobrazbe več kot polovico, jih bomo zaradi velikih naporov in sredstev, ki jih kanimo vložiti v izobraževanje, imeli leta 1980 manj kot 40 %. Na primer, delež kvalificiranih delavcev naj bi porasel od 33 % na 37 % ali delež strokovnjakov z visokošolsko izobrazbo od 2 % na 3 %.

Visoki zasluški za dobre delavce

Osebnih dohodkov na zaposlenega so znašali lani v Gradisu 3852 dinarjev. Do leta 1980 pa naj bi se letno povečevali za 2,8 %, skupaj za 15 % in tako dosegli — po stalnih cenah — višino 4420 dinarjev (po republiškem planu se računa tedaj v poprečju za Slovenijo 4100 dinarjev ali 8 % manj).

Kolikor bi računali s poprečno letno stopnjo porasta življenjskih stroškov za 10 % (v celem petletnem obdobju za 61 %), potem bi znašali

poprečni osebni dohodki v Gradisu leta 1980 v nominalnem znesku več kot 7000 dinarjev!

Letno stopnjo rasti produktivnosti načrtujemo v višini 3,9 %; to je več kot znaša načrtovan letni porast osebnih dohodkov (2,8 %) ali natančno toliko, kot je znašala poprečna letna stopnja naraščanja produktivnosti v tridesetih letih obstoja Gradisa.

Seveda pa bo možno doseči tak porast produktivnosti in tudi osebnih dohodkov predvsem z večjim številom dobrih strojev in naprav,

Izobraževanje ob delu, iz dela in za delo

Ob razpravi o usmerjenem izobraževanju

Zadnje čase mnogo govorimo in razpravljamo o usmerjenem izobraževanju. Ta velika in konkretna akcija ne spreminja samo izobraževanja v šoli, temveč tudi v gospodarstvu. Sedanje poklicne srednje strokovne, višje in visoke šole ter izobraževanje odraslih bomo povezali v

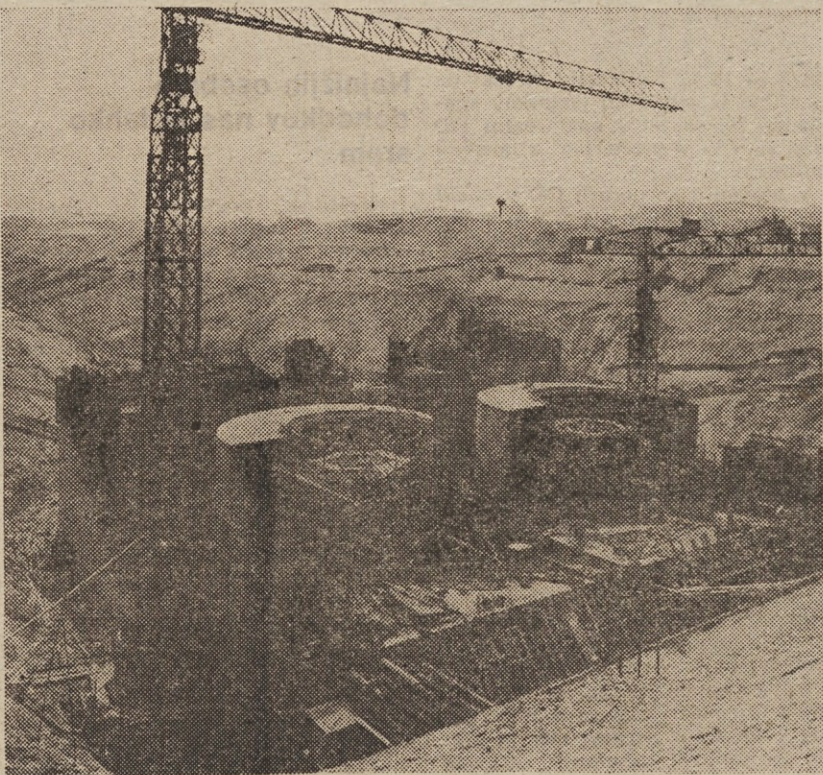
celoten sistem usmerjenega izobraževanja.

Usmerjeno izobraževanje se deli v 2 fazi. Prva faza zajema področje šolstva in bo obvezna za vse, ki se po končani osnovni šoli želijo izobraževati za poklic. Po dveh letih temeljnega izobraževanja se začne finalno izobraževanje za prvi poklic. Tu je predvsem pomembno pripeljati učenca do poklica, pri tem pa poglobljati znanje tistim, ki bodo nadaljevali izobraževanje in usposabljanje. Cilj takšnega izobraževanja je dvigniti splošno izobrazbo in dati vsem enake možnosti za nadaljno izobraževanje. V drugem letu usmerjenega izobraževanja si bo moral vsak učenec izbrati eno izmed petih programskih usmeritev, katero je izhodišče za finalno poklicno izobrazbo; v 2 fazi, ki se bo začela po desetem letu šolanja in bo lahko trajala od pol leta do več let. Osnova izobraževanja v tej fazi so finalne programske usmeritve z več smermi, ki imajo skupne specialne programe. Ti programi so različni glede na zahteve določenega profila.

Obenem z reformiranjem rednega izobraževanja bo potrebno uspešno razvijati izobraževanje ob delu, iz dela in za delo!

Pa ne samo izredni študij, temveč tudi dopolnilno izobraževanje vseh delavcev, kar pomeni permanentno izobraževanje.

Izobraževanje ob delu je v Gradisu delno že organizirano. Sem sodi celotno interno izobraževanje ter izobraževanje za višjo stopnjo izobrazbe (večerne šole, tečaji, seminarji, kombinirane oblike). Letno gre skozi različne seminarje 1600 (nadaljevanje na 4. str.)

Objekti za hidroelektrarno Srednja Drava II že dobivajo svojo podobo

Osrednja proslava štiridesetletnice velikih stavk gradbenih in tekstilnih delavcev bo

18. septembra 1976

ob 11. uri v Kranju.

Gradbinci se bomo zbrali že ob 10. uri pred delavskim domom, kjer bo tudi otvoritev ŠIG 76.

Osnutek zakona o združenem delu

Informiranje in obveščanje v OZD glede na osnutek zakona o združenem delu

Že v temeljnih določbah osnutka zakona o združenem delu je več načel o uresničevanju samoupravljanja delavcev v združenem delu in v smislu uresničevanja samoupravljanja je načelo o obveznosti organov v organizacijah združenega dela in družbenopolitičnih skupnosti, da pravočasno in redno obveščajo delavce. Pravočasno in redno obveščanje je bistveni pogoj za uspešno opravljanje samoupravljaljskih funkcij; prav tako je pogoj za uresničevanje načela o samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih, ki so pravna osnova, s katerimi se združujejo delo in sredstva ter urejujejo samoupravni odnosi.

Zakon obvezno navaja: »Organi v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter organi družbenopolitičnih skupnosti morajo skrbeti, da bo obveščanje delavcev redno, pravočasno, resnično, popolno in razumljivo.« (Člen 20.)

Osnutek zakona jasno opredeljuje obveščanje delavcev kot njihovo pravico in kot dolžnost organov upravljanja v samoupravnih organizacijah in v skupnosti. Tako je v osnutku zakona o združenem delu obveščanje delavcev zajeto v posebnem III. poglavju četrtega dela v členih 521 do 525.

Dolžnost organov upravljanja je obveščati delavce o: celotnem poslovanju organizacije; materialno finančnem stanju; delitvi dohodka in uporabljanju sredstev; o delu delavskega sveta in izvršilnega organa ter o delu poslovnega organa temeljne, delovne in sestavljene organizacije kot tudi drugih organizacij in skupnosti, ki so združile delo in sredstva; v uresničevanju samoupravne delavske kontrole in o drugih vprašanih, pomembnih za upravljanje in odločanje.

Obveščanje mora biti po vsebini razumljivo vsakemu delavcu, da bi ga lahko proučili in na podlagi tega izoblikovali svoja stališča.

Obvestila, ki se dajejo delavcem v organizacijah združenega dela, se morajo obenem dati tudi delavski samoupravni kontroli in sindikalni organizaciji. S tem določilom je dan večji poudarek obveščanju, saj sta to dva organa, ki v prvi vrsti nadzorujeta in spremljata izvrševanja in način izvrševanja samoupravljaljskih pravic.

Organi, ki so odgovorni za obveščanje, so določeni z zakonom, s statutom in drugim samoupravnim splošnim aktom, prav tako način in roki za obveščanje delavcev, ter vprašanja, o katerih je nujno obvestiti delavce.

Dolžnost delavskega sveta je, da obvešča delavce in sindikalno organizacijo o opozorilih, ugotovitvah in odločitvah družbenega pravobranilca samoupravljanja, službe družbenega knjigovodstva in drugih organov, pristojnih za nadzorstvo nad zakonitostjo dela samoupravnih organizacij in skupnosti. Prav tako je pri nekaterih vprašanih njihovo sprejetje odvisno od poprejšnjega obveščanja delavcev in posvetovanj z njimi o teh vprašanih.

Neizpolnjevanje dolžnosti obveščanja se smatra kot kršitev pravic delavcev oziroma kot kršitev delovne dolžnosti pri opravljanju funkcije pristojnega organa. Za kršitev dolžnosti obveščanja je določena tudi materialna odgovornost organov upravljanja in poslovnega organa. Poslovni organ krši delovno obveznost v primeru neobveščanja ali zavestnega dajanja neresničnih podatkov zaradi česar je bil sprejet sklep ali pa je bil sprejet napačen sklep.

Polletni rezultati poslovanja na rešetu

V prejšnji številki smo objavili glavne podatke o Gradisovem polletnem uspehu. Komentar je bil prej ugoden kot pa črnogled. Zdaj vemo, da so gledanja na rezultate poslovanja različna. Nekateri poudarjajo vse tisto, kar bo v prihodnjih mesecih vplivalo na poslabšanje rezultatov, drugi spet kažejo na možnosti izboljšanja. Pri vseh različnostih je najpomembnejše za vsakega delavca, da je seznanjen tako z osnovnimi rezultati poslovanja kot z realnimi predvidevanji za vnaprej in sicer za vsako temeljno organizacijo.

Desetega avgusta je obravnavala polletno bilanco konference osnovnih sindikalnih organizacij Gradisa. Za čas viška dopustniške sezone je bila udeležba nenavadno številna in popolna; saj na primer od povabljenih gostov iz vrst najodgovornejših delavcev ni bil odsoten skoraj nihče.

Ker smo se s poslovnimi rezultati že seznanili, se bomo danes posvetili zlasti analizi osebnih dohodkov in vrednosti točke naših obračunskih osnov. Skozi razlago osebnih dohodkov so se kot v refrenu ponavljale nekatere enote (njih pet do šest), za katere se je na koncu tudi reklo, da se naj sprememba vrednosti točke preloži na jesenski čas — po triletnem obračunu.

Politična akcija — dolžnost sindikata

Za uvod smo se seznanili s pobudo CK ZKS (objavljena v »Delu« 5. 8. 1976), po kateri je preučitev polletnih bilanc ne le družbenoekonomska, ampak tudi pomembna družbenopolitična akcija. Razčleniti je treba rezultate — predvsem slabe — na tiste, ki so jih povzročile novosti ugotavljanja (celotnega) dohodka po plačani realizaciji in na tiste, ki izhajajo s slabega poslovanja kolektivov. Pri tem imajo še posebej odgovorno nalogo poslovodni kadri. Polletni obračuni morajo biti tudi nova spodbuda za nadaljevanje stabilizacijskih naporov v vseh okoljih in na vseh ravneh.

Eden od pomembnih stabilizacijskih naporov je tudi spoštovanje samoupravnih in zakonskih predpisov. Poglejmo kako se to odraža pri nas pri osebnih dohodkih

Naše »plače«

Se prej pa nekaj podatkov. Povprečni mesečni osebni dohodek so razvidni iz primerjalne preglednice strukture osebnih dohodkov. Osebni dohodki so znašali 4010 din mesečno na zaposlenega in so se po-

Sestavina	jan.-jun. 1975	jan.-jun. 1976	Indeks
OD za delo	3222	3520	109
Boleznine do 30 dni	84	112	133
Ostala nadomestila	266	298	112
Stalnost in min. delo	73	80	110
Skupaj OD	3645	4010	110
Terenski dodatek	427	511	120
Dodatek za loč. življenje	29	26	90
Znižane dnevnice	105	151	144
Prevoz na delo	180	209	116
Prejemki skupaj	4386	4907	112

višali za 10 %, življenjski stroški pa za 17 %. Iz teh dveh podatkov spoznamo, da so letos naši realni OD nižji za 7 % v primerjavi z lanskim polletjem.

V Sloveniji so porasli OD v enaki meri kot življenjski stroški in so zatoj ostali realni OD nespremenjeni. Po drugi strani pa ugotavljamo, da je skoraj polovica slovenskih delovnih organizacij končalo polletno poslovanje z izgubo in s padom produktivnosti. Gradis pa je zaključil poslovno polletje relativno ugodno in s porastom produktivnosti za 2 %. Neskladja so očitna.

Bolezni izostanki so za nekatere TOZD zelo trd oreh

Ko smo pogledali še druge podatke iz preglednice, smo med drugim ugotovili visok porast izplačil za boleznine do 30 dni — za 33 %. Delno je iskati vzrok za tolikšen porast v lanskem porastu OD, ki služi za osnovo računanja letošnjih bolezni, predvsem pa so na tak porast vplivale nekatere enote. Če

ugotavljamo, da znašajo tovrstna izplačila v poprečju Gradisa 112 din na mesec, potem so za 10 % ali več presegle to poprečje v sedmih enotah.

Sindikalne organizacije in kadrovske oddelke v teh TOZD se bodo morali skupaj z vodstvi lotiti trdega oreha — bolezni, ki odnašajo dinarje iz hiše organizacije in žepa delavcev. Niso po naključju »izbrane« enote, saj so nekatere že tudi 10 let in več (!) na vrhu seznama enot z največjim bolniškim staležem v Gradisu. Ne bi mogli reči, da ne bi znali ali celo hoteli priti na kraj s tem trdovratnim problemom, toda očitno nam ne gre. Organizirajmo se in povežimo s strokovnjaki in — bomo vztrajni!

Terenski in drugi dodatki — dokajšnja neenotnost

Drug indeks, ki zbode s svojo višino 144, to je s povečanjem za 44 %, kaže na znižane dnevnice. Recimo, da je njihova višina odvisna od krajev, v katerih delamo. Toda, če so v istih krajih večje razlike, potem nekaj ni v redu. Poglejmo nekaj primerov.

V enoti, ki ima najvišja poprečna mesečna izplačila znižanih dnevnice se lahko vprašamo zakaj hkrati niso izplačali niti dinarja terenskega dodatka, ko smo pa tako po določilu zveznega dogovora o terenskem dodatku kot po določilu našega pravilnika o terenskem dodatku dolžni izravnavati terenski dodatek vsem delavcem na istem gradbišču!

Ali dalje, delavci dveh gradbenih enot na primer so imeli nekaj skupnih gradbišč in sploh podobne terenske razmere, tako da ni bilo pričakovati zelo velikih razlik med njimi. Pa vendar, poprečno izplačani terenski dodatek na mesec na delavca, je v eni enoti skoraj štirikrat (!) višji kot v drugi.

Po drugi strani pa so v drugi izplačali visoke znižane dnevnice, v prvi pa niti dinarja.

Ali dalje, delavcem obrata v katerem delu del delavcev na terenu, niso izplačali niti terenskega dodatka niti znižanih dnevnice. Ali to pomeni, da so obračunali samo dnevnice za potovanje?

Bolj kot višine izplačil bodejo v oči razliknosti, kot da ne bi bili vsi v istem Gradisu. Ali se je treba vستي skupaj in pogovoriti kljub istim pravilnikom, ki jih uporabljamo? Dajmo se. Tembolj, ker se bo sindikat naveličal že nekaj let udarjati na struno, ki pravi, da morajo biti cene hrane in prenočišč za delavce Gradisa — še posebej na istih gradbiščih — izenačene, razlike do polnih cen pa poračunane med TOZD iz sredstev terenskega dodatka in znižanih dnevnice.

Najnižjih osebnih dohodkov nas je lahko sram

Naslednje poglavje iz analize osebnih dohodkov, ki je bilo obravnavano, najvišji in najnižji osebni dohodki. Razlike so se v tem letu nenavadno močno povečale, povečale preveč v škodo delavcev z najnižjimi OD. Posredovani so bili poimenski sezname delavcev z nižjimi OD kot 12 din na uro. Takih delavcev smo imeli 177, to je več kot lani!

Podatki ne kažejo. Najnižji OD je bil letos v Gradisu za 10 % nominalno nižji kot lani, kar pomeni upoštevanje porast življenjskih stroškov, realno znižanje za 23,4 %! Grozljivo, če zremo, da gre za OD v višini 8,90 din na uro.

Mislili smo, da gre samo za izjemen primer, lahko tudi lenuha. Zato smo zbrali 20 najrazličnejših dohodkov letos v polletju in jih primerjali z 20 enakimi lani v prvem polletju. Tudi ti so se v poprečju — znašali so 10,43 din na uro — znižali od lani za 2 %, realno pa so bili nižji za 17 %.

Marsikdo se vpraša: ali je res in če je, zakaj to obešamo na velik zvon v javnost? V Gradisu, ki ima nadpoprečne osebne dohodke (za 20 najvišjih OD znaša zvišanje 17 %), povejmo sebi in drugim, da je močan tisti, ki svojih slabosti ali spodrsrlajev ne skriva in da živi v demokratični družbi tisti, ki zna slabosti odpravljati na odkrit način, še zlasti v naši družbi — pa tudi na samoupraven način, katerega je osnovni pogoj objektivna obveščanost.

Presežki bodo pod drobnogledom zlasti drugo leto

K takim rezultatom najnižjih oziroma najvišjih osebnih dohodkov je pripomogla tudi kršitev internega pravila, da se presežki med umskimi in ročnimi delavci ne smejo razlikovati za več kot 50 %. Da ne bo prenerodno prizadetim kršilcem, naj si pogledajo podatke o presežkih v analizi osebnih dohodkov, objavljeni v Gradisovih obvestilih in v preglednici predani na seji konference OOS.

Pri nadurah bolje, v posameznostih pa še po starem

Posebne pozornosti so bile deležne tudi nadure, zlasti tiste bolj obračunane kot opravljene.

Ze pet let se zares prizadevamo zmanjšati nadure. Le težko nam uspeva. Nikakor pa nam ne uspeva beležiti »ta pravih« nadur ob raznih neprekinjenih betoniranjih, krajših nadomeščanjih odsotnih, ob raznih nezgodah in ob podobnih primerih ko bi morali delavci imeti obračunane polne nadure; to je takih nad-

Beleške med vrsticami

Med obširno razlago polletnih rezultatov na seji Konference je tovariš Uhan opozoril tudi na neenotne kriterije pri izplačilih za terenski dodatek in znižane dnevnice.

— Prav neverjetno je, kako delavci nekaterih enot kljub številnim montažam nimajo obračunane niti ene znižane dnevnice.

Eden od delegatov je v šali dejal:

— Zato ker raje obračunavajo kar cele dnevnice.

Izvajanje APSČ in penzija

V začetku leta je glavni direktor podjetja ob prebiranju programa Konference za izvajanje akcijskega programa stabilizacije malce skeptično pripomnil: »Ko boste v celoti obdelali ta program, bom sigurno že upokoje-nec.«

Glede na dobro zastavljene akcije in v veliki meri izpolnjevanju programa se je na zadnji seji Konference dopolnil: »Zdaj morate pa pohiteti, saj se že močno približujem penziji.«

Nadure in ljubezen

— Med našimi delavci je tudi nekaj takih, ki zelo ljubijo nadure.

— Saj za drugačno ljubezen nimajo niti časa, če pa opravijo povprečno nad 50 % nadur mesečno.

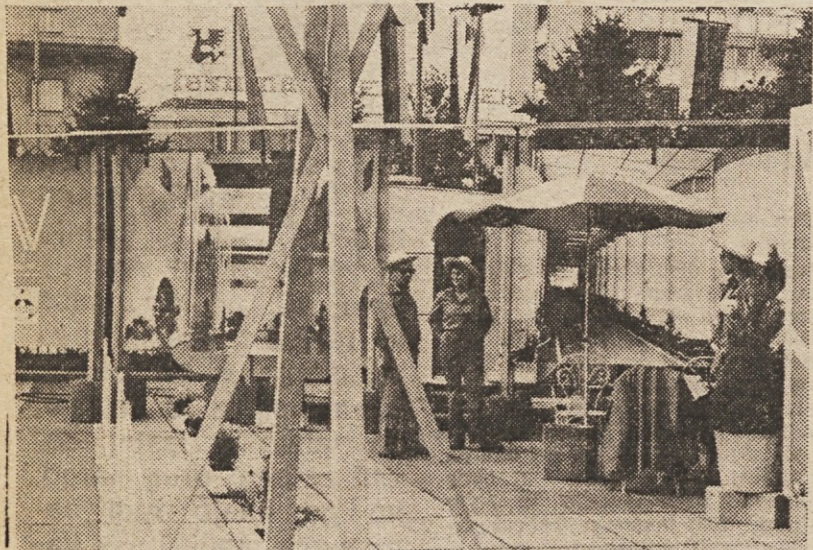
Aktualne misli

Ing. Keržan: odgovornost vodilnih naj ne pomeni neodgovornost ostalih.

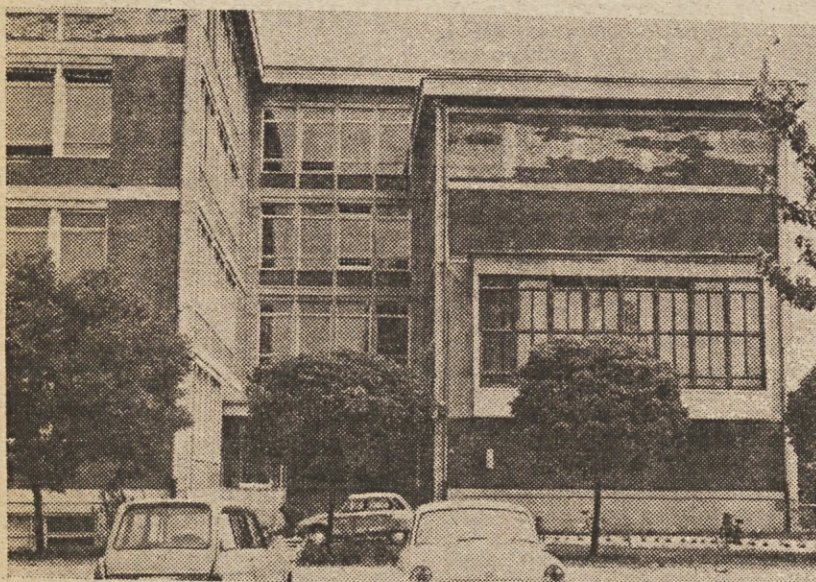
ur, ki se všteto tudi v pokojnino in pri katerih znaša dodatek polnih 50 % ne pa manj.

Vsa leta se ugotavlja, da »nočemo« takih nadur zato, ker zahtevajo določen postopek: zlasti jih moramo predhodno odobriti.

Po enem letu, odkar se je oblikoval predlog (za sprejem na DS vsake TOZD), da se omejuje število nadur na največ 50 na mesec in le v izjemnih vnaprej točno opredeljenih (nadaljevanje na 10. str.)

Tudi na letošnjem vinskem sejmu bomo sodelovali in razstavljali naše proizvode

Zgradba s fasadnimi ploščicami je lahko lepa ali pa takale

Po 17 letih oživiljena akcija

Bomo tokrat zbrali dovolj volje, sredstev in moči, da bomo končno zgradili tudi počitniški dom na Pokljuki

Ni naključje, da smo za akcijo ob izgradnji počitniškega doma na Pokljuki izbrali ta naslov, čeprav bi morda kakšen drug, glede na tematično, bolj ustrezal. Povrniti se je torej treba kar 17 let nazaj, v leto 1959. O takratnih začetkih te akcije sta direktor TOZD GE Jesenice Franc Vovk in predsednik tamkajšnje OOS Viljem Zrim povedala naslednje: »Res se je vse skupaj začelo že leta 1959, ko smo kupili parcelo na Pokljuki. Izdelani so bili načrti, imeli smo zbrano že vso dokumentacijo, z gradbenim in lokacijskim dovoljenjem, vendar do izvedbe te akcije ni prišlo. Zataknilo se je pri denarju. Kljub moralni podpori sindikata ter materialni podpori nekaterih enot je bilo še vseeno premalo, da bi do realizacije prišlo«.

Leta so minevala, gradbeno dovoljenje je zapadlo, toda parcela je ostala. Ostala pa je tudi misel in ideja o izgradnji počitniškega doma na Pokljuki, ki je po 17 letih ponovno pridrila na dan. Tokrat z veliko večjimi upi na končni uspeh.

Že na zadnji letni skupščini konference sindikata je bil podan predlog s strani delegatov iz Jesenic, da bi začeli z zbiranjem sredstev za gradnjo novega počitniškega doma na Pokljuki. Predlog je bil sprejet z odobravanjem, tako da se je bolj resno pristopilo k akciji. Geslo nič ne sme misli sindikata, je bilo tu vseskozi prisotno, saj je pravzaprav konferenca OOS GIP Gradis s svojim odborom za standard in rekreacijo nosilec celotne akcije. Le tako široko zasnovana akcija bo namreč rodila sadove, kakršne si pravzaprav želimo.

Medtem ko premišljujemo in se malce težko odločamo za tako investicijo se nam nehote poraja misel, kaj bomo z izgradnjo tega doma pridobili. Težko bi navedli vse faktorje, ki bodo vplivali na to, ali se bomo odločili za gradnjo ali ne, toda naj navedemo samo nekatere, ki so prav gotovo bistvenega pomena. Težko bi jih bilo klasificirati po stopnji, kateri je bolj pomemben, zato naj jih navedemo brez katego-

rizacije, saj drug drugega le dopolnjujejo.

Z izgradnjo novega počitniškega doma bi v prvi vrsti povečali število nočitvenih kapacitet v naših domovih, ki so očitno premajhne. Znanji so podatki, koliko prošenj je v posamezni izmeni za oddih, pa naj bo v kateremkoli našem domu. Glede na to, da bi bil dom v visokogorskem svetu, saj je parcela na višini 1300 m, bi bili pogoji bolj podobni domu na Pohorju, pa čeprav zopet ne tako podobni, da bi ju lahko primerjali. Vsekakor bi bil tudi ta dom odprt skozi vse leto in bi lahko sprejemal tudi tuje goste.

Pomembnost celoletnega planiranja dopustov je tudi ena od komponent, ki jo ne gre prezreti. Zelo veliko je namreč ljudi, ki si želijo dopust preživeti v gorah, se naužiti svežega zraka in si ob prijetnih sprehodih zares spočiti. V zimskem času pa izredne možnosti športne rekreacije na novoodprtih smučiščih na Zatniku in še nekaterih predelih na Pokljuki, to samo še popestrijo. Glede na to, da je naša lokacija le nekaj sto metrov oddaljena od Sport hotela, ki nudi še dodatno možnost rekreacije, kot npr. plavanje v bazenu itd. je še v dodatno korist Ob kadrovanju oz. določanju dopustov bi bilo potrebno upoštevati tudi to, da je za gradbince mnogo bolj prikladna zimska mrtva sezona. V poletnem času, ko je višek gradbene sezone pa bi bili tako manjši izpadi oz. izgube delovnega časa zaradi dopustov.

Seveda ne gre prezreti tu še naših športnikov, ki bi lahko organizirali zimske športne igre pod idealnimi pogoji, saj bi poleg nočitvenih kapacitet nudili tudi odlične smučarske terene za vse vrste smučarjev od začetnikov do pravih asov.

Dvorana v domu s približno 100 sedeži bi nudila tudi ugodno možnost organiziranja raznih seminarjev in sestankov. Pri tem velja poudariti predvsem na spoznavanje in družabnost, ki jo vse bolj zanemarjamo in bi jo takšni seminarji nudili v polni meri.

Tudi ugodne prometne zveze, dobra dostopnost, neomejene možnosti

oddih in rekreacije, voda in elektrika v neposredni bližini ter ne nazadnje tudi dejstvo, s katerim bi morda morali tudi začeti. Vse bolj se uveljavlja predlog, da bi novi počitniški dom zgradili v sklopu grupacije GAST, kjer naj bi bil delež pri zbiranju sredstev razdeljen na 60:40 (Gradis : Slovenija ceste in Primorje).

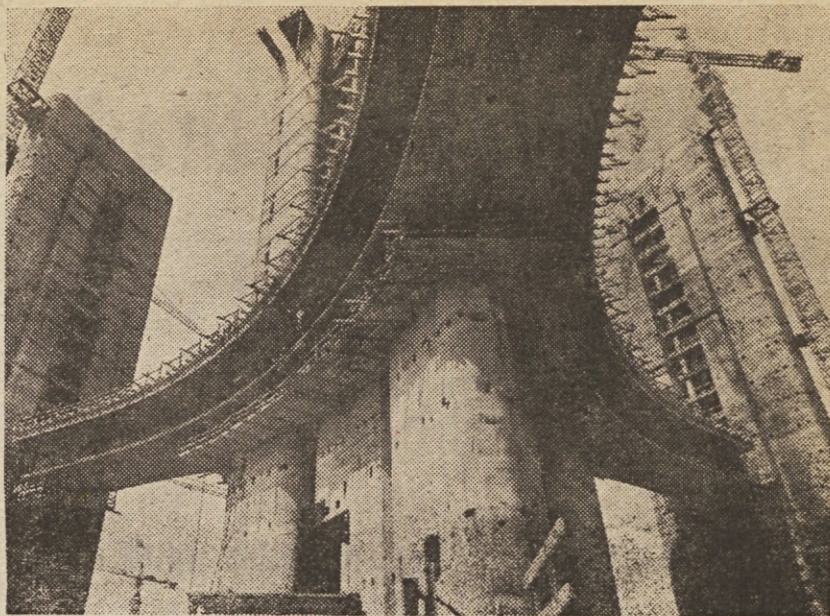
Prav gotovo v tem kratkem sestavku ni bilo moč zapisati vseh ugodnosti, ki jih bodo imeli delavci v tem domu. Verjetno bodo šele posamezniki s svojimi interesi razvili razne druge oblike rekreacije kot gobarstvo, fotolov, lov, planinarjenje itd. Možnosti bo torej več kot dovolj.

Toda ali bo dovolj tudi razumevanja in ne nazadnje tudi sredstev? Potrebno bo namreč zbrati kar 1.5 do 2 miliona din od tega nekaj še v letošnjem letu. Po predvidenem planu naj bi z deli začeli v maju 1978. leta in dokončali objekt do zime, tako da bi v zimski sezoni 1978/79 že lahko organizirali športne igre in ostalo že prej našeto rekreacijo.

Ker je vsa dokumentacija že zapadla, je bila že vložena prošnja za lokacijsko dovoljenje, tako da bi se nato lahko ponovno izdelali tudi načrti. Po okvirnem planu naj bi imel dom 100 postelj ter dodatno še okoli 30 skupnih ležišč od tega 2/3 moških in 1/3 ženskih. Pri urejanju dokumentacije je potrebno poudariti, da imata tako Urbanistični zavod na Bledu kot tudi radovljiski župan veliko razumevanja za našo akcijo ter jo v celoti podpirata.

Prav tako pa jo podpira tudi konferenca sindikata, ki si je v akcijski program zadala tudi nalogo, da se aktivno vključi v akcijo za povečanje kapacitet počitniških domov. Upamo, da se bodo tudi OOS na vseh TOZD tako aktivno vključile in v celoti podprle predlog, da se za izgradnjo počitniškega doma namensko zbirajo sredstva. Sklepi delavskih svetov v TOZD-ih pa naj bi bili samo pika na i za to široko zasnovano akcijo, ki se je porodila že pred 17 leti in naj bi bila po 20 letih tudi realizirana.

mk

Napredek je v znanju in novi tehnologiji dela

Nove ideje, teorija in praksa si podajajo roke

Konferenca OOS GIP Gradis v borbi za novacije in racionalizacijo • Izkoristimo akumulirano znanje in upoštevajmo pripombe delavcev • Po vseh TOZD se morajo obvezno izvoliti komisije za novacijo in racionalizacijo • Gradisov vestnik uvaja stalno rubriko »Inventivna dejavnost«

Delegati konference osnovnih organizacij Gradisa so na zadnji seji obravnavali delo, uspehe in neuspehe na področju novacij in racionalizacije v podjetju. Sindikat se v celoti zaveda pomena novacij in racionalizacije za uspešno delo in naš nadaljnji razvoj, zato temu vprašanju posveča posebno skrb in ga vključuje v celotni samoupravni proces. Prišli smo do tega, da se nove ideje, predlogi za novacijo in racionalizacijo bolj in bolj upoštevajo in nagrajujejo. Teorija in praksa sta si podali roke, kajti delavci kot nosilci novih idej, organizacije in tehnologije so postali istočasno tudi porabniki. Proizvodnja je materialna osnova napredka in vsak dvig ali izboljšanje proizvodnje pomeni korak dalje. Zato je vsak najmanjši predlog za izboljšanje dela, organizacije poslovanja in tehnologije dobrodošel. V ta proces vključujemo vse pomembne racionalizacije in prihranke delavcev na delovnem mestu. Številni rezultati, ki smo jih že dosegli pri inoviranju mehanizacije, proizvodov in tehnoloških procesov so samo dokaz, da je potrebno tej dejavnosti posvečati večjo pozornost. Navajam nekaj konkretnih primerov.

Anton Petrovič iz Celja je predlagal spremembo tehnološkega postopka podpiranja nosilne konstrukcije na objektu Polfinale.

Skupina avtorjev Jože Zlatar, Ferdo Kraner, Edi Zadravec, Franc Krebs in Ernest Kovač iz TOZD nizke gradnje so predlagali uvajanje nove tehnologije za montažo nosilcev pri gradnji viaduktov na avtocesti Hoče-Leveč.

Mladen Vranješ iz Jesenic je predlagal racionalizacijo opažev »Outinor« na objektu Planina v Kranju.

Ivo Krštinc iz nizkih gradenj Maribor je predlagal spremembo opažev pri zapiranju gradbene jame na objektu HE Fala.

Ing. Janez Brezovec je pripravil predlog modernizacije železokrivnice.

Franc Jakopič je podal vrsto predlogov za pocenitev gradnje stanovanjskih objektov.

Anton Petrovič in ing. Jože Maglaj iz Celja sta podala racionalnejši predlog pri preusmeritvi potoka Praprešnica.

Ing. Vukašin Ačanski, ing. Karel Veršnak in Andrej Jež so predlagali določene racionalnejše spremembe pri gradnji mostov.

Alojz Zorec, Božidar Ukmar in Marko Franc so predlagali tehnično in racionalnejšo spremembo pri opažanju dvigalnega jaska hotela »Pečina« v Bernardinu.

Upoštevana in nagrajena je bila vrsta koristnih predlogov pri opremljenosti tipa Gradis (avtorji: Milan Hodnik, Tone Jesenovec, Ivo Komar, Peter Curk, Anton Sitar, Jožo Domazet in Alojz Butina).

Milan Galič je predlagal izboljšanje konstrukcije rezalne mize v železokrivnici.

Albert Spindler, ing. Franc Gačnik, Oton Roškar, Avgust Fekonja in Vera Holec so predlagali izboljšanje tehnologije pri kovinsko peresnih opažih ter projektiranje in izvedbi betonskih distančnikov.

V Soštanju sta Maks Alič in Rudolf Krajnc predlagala izboljšanje tehnologije pri uravnavanju in montaži A nosilcev na hladilniku IV.

Teh predlogov je seveda še več in vsi so bili sprejeti in nagrajeni.

Spodbudno je tudi, da se v podjetju pojavljajo novi in novi novatorji, skratka vedno več je tistih delavcev, ki pri svojem delu iščejo nekaj novega, boljšega, kvalitetnejšega, varnega, racionalnejšega in podobno. Inventivna misel je prisotna pri vseh delavcih in naša skupna dolžnost je, da inventivno dejavnost podpiramo in spodbujamo, ter moralno in materialno nagrajujemo.

L. C.

Primorci pišejo v svojem glasilu

Združevanje v SOZD GAST

Po večletnem skupnem delu smo sedaj pred tem, da se s SGP »Slovenija ceste« in GIP »Gradis« dokončno združimo v SOZD »GAST«. Zelena luč takemu združevanju prinaša tudi osnutek zakona o združenem delu s tem, da določa:

— SOZD je samostojna samoupravna organizacija delavcev, v kateri so združene delovne organizacije

— SOZD se organizira tudi iz združevanjem delovnih organizacij, ki delajo in izdelujejo enake vrste proizvodov oziroma, ki opravljajo enake vrste storitve, če zagotavljajo njihova združitve uvedbo bolj razvite tehnike — tehnološke osnove dela v združenih organizacijah ter takšno delitev dela, ki bo omogočala njihovo specializacijo, s tem pa tudi večjo družbeno produktivnost dela. — delovna organizacija se lahko združi v dve ali več sestavljenih organizacij. Te nove nakazane rešitve osnutka o združenem delu in sklepi sestanka na RO zveze sindikatov Slovenije so poživili proces združevanja v SOZD »GAST«, tako, da lahko ugotovimo, da je dokončna integracija pred nami.

Da se združitve opravi in da lahko pride do konstituiranja SOZD »GAST«, je potrebno:

1. da se sklene samoupravni sporazum o združitvi,
2. da se izvoli delavski svet SOZD,
3. da se imenuje vršilec dolžnosti poslovnega organa.

Trenutno je vsa aktivnost skupne komisije za integracijo v SOZD »GAST« usmerjena k pripravi predloga samoupravnega sporazuma o združitvi.

Komisija je s pomočjo podkomisije za organizacijska vprašanja in delovnih skupin pripravila rešitve, ki se nanašajo na:

1. makro in mikroorganizacijsko shemo SOZD
2. predlog delitve dela
3. osnutek dolgoročnega in kratkoročnega razvojnega programa
4. skupne dejavnosti SOZD, združevanje skupnih služb
5. ekonomske odnose TOZD v okviru SOZD in organiziranost osnovne banke v SOZD
6. združevanje sredstev za skupne programe in financiranje skupnih služb.

Komisija za integracijo je ugotovila, da je potrebno za normalno poslovanje SOZD združiti v »GAST« sledeče poslovne funkcije:

1. finančno funkcijo v osnovno banko SOZD GAST. Ta banka naj bi bila samostojna organizacija in ne v sestavi DS SS SOZD GAST. Poslovala naj bi na osnovi zakona o osnovnih bankah. Ukvarjala naj bi se s preskrbo in preoblikovanjem finančnih sredstev in organizacijo hranilne službe, (z organizacijo hranilne službe bi SOZD GAST pridobili preko 5 starih milijard sredstev, ki se sedaj nahajajo na hranilnih knjižnicah v bankah).

2. razvojno tehnično funkcijo z naslednjimi elementi poslovanja:

- zasledovanje in usklajevanje razvojnih programov
- koordiniranje izvajanja prevzetih skupnih del
- organiziranje združenega izvajanja laboratorijske kontrole
- organiziranje raziskav surovin-skih baz

3. marketing funkcijo, ki naj obsega:

- raziskavo trgov
- skupno pripravo ponudb
- organiziranje predstavništev v tujini
- nabava masovnih materialov in rezervnih delov

4. organizacijsko — informacijsko funkcijo, ki naj obsega:

— izmenjava informacij v skladu z informacijskim sistemom v SOZD GAST.

— preučevanje organizacije poslovanja SOZD in dajanje predlogov v tej zvezi

— povezovanje med informacijskimi službami DO ali TOZD v sestavi SOZD GAST in drugimi organizacijami

5. splošna funkcija bo opravljala: — dela v zvezi s pripravo osnutkov sporazumov in drugih splošnih aktov SOZD

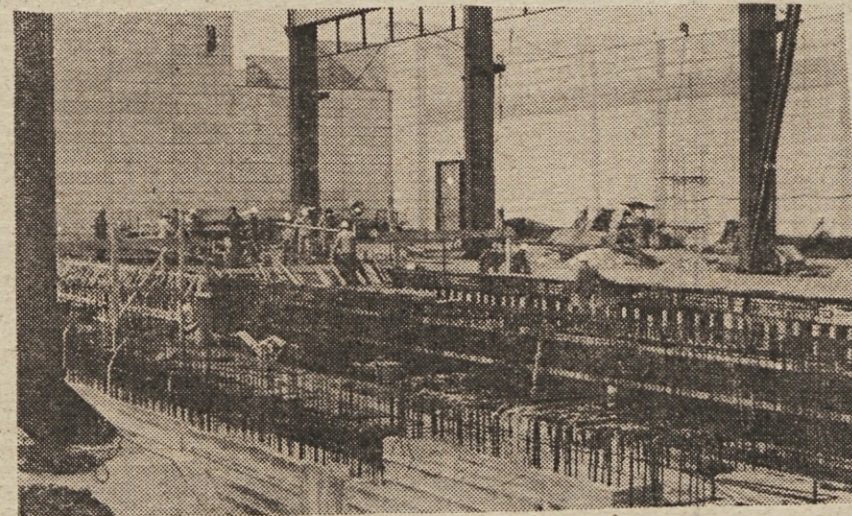
— zadeve, ki se nanašajo na delo organov upravljanja v SOZD

— stalno spremljanje uresničevanja sprejetega sistema nagrajevanja v organizacijah v sestavi SOZD

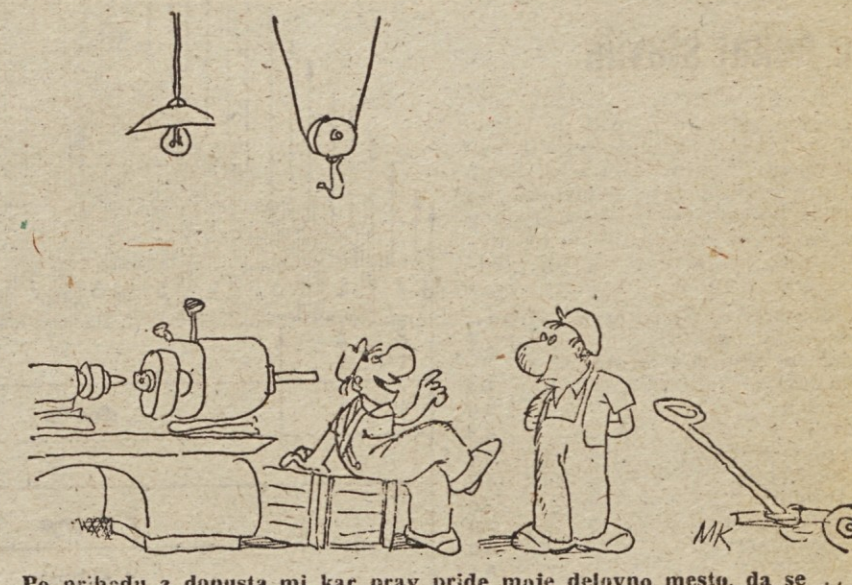
Delovni skupini, ki se ukvarjata s predlogom delitve dela v okviru SOZD GAST in ekonomskimi odnosi bosta junija končala s delom.

Pričakujemo, da bo predlog samoupravnega sporazuma o združitvi kmalu končan in da bomo z dokončno združitvijo v SOZD GAST dosegli hitrejšo rast družbenega produkta, bolj koordiniran razvoj vseh treh delovnih organizacij, boljše izkoriščanje razpoložljivih kapacitet, večjo poslovno učinkovitost in poslovno varnost in hitrejšo rast življenjske ravni in večjo socialno varnost delavcev.

Predsednik komisije za integracijo SGP Primorje Jože Vrabec

Svoje znanje bomo združili tudi na področju izgradnje hal

Po prihodu z dopusta mi kar prav pride moje delovno mesto, da se ... odpočijem!

Program razvoja Gradisa...

Vsak mlad delavec naj se izobražuje

Kako si bo vsak Gradisovec zagotovil kar najvišji osebni dohodek — v prihodnjih petih letih? Poleg uresničitve navedenih osnovnih nalog, je za posameznika najpomembnejša njegova volja do pridobitve novih znanj, do višje strokovne usposobljenosti.

Center za izobraževanje bo za vse tiste Gradisovce, ki se bodo hoteli izpopolnjevati in za katere bo TOZD menila, da so si to s svojim dosežanim delom zaslužili, letno namenil več kot milijardo starih dinarjev.

V petih letih se načrtuje nič manj kot 14.000 delavcev, vajencev in študentov, ki se bodo izobraževali po programu našega centra. Poprečno na leto se bo izobraževalo 2800 ljudi, kar pomeni, da si bo letno vsak tretji gradisovec tako ali drugače pridobil novo znanje, novo usposobljenost.

Vsak dober delavec naj bi si v enem petletnem obdobju pridobil eno kvalifikacijsko — izobrazbeno stopnjo višjo od tiste, ki jo ima danes! To naj bi veljalo predvsem za mlajše delavce 40 do 45 let starosti.

Nič več barak

V PR 80 smo si zadali tudi že znano nalogo, da po letu 1977 ne bo noben naš delavec več stanoval v baraki v kraju stalne naseljenosti. Tudi barake na začasnih delovnih morajo biti zgrajene po predpisih dogovora o minimalnih standardih gradbenih delavcev.

Vsaka TOZD mora izdelati poseben program o reševanju celotne stanovanjske problematike svojih delavcev do leta 1980. Pri tem je pomembna tudi vloga sindikata.

Novi in lepši počitniški domovi

Kar zadeva rekreacije je PR 80 obširen. Tu gre zlasti za letovanje (koriščenje dopusta), šport in kulturno življenje delavcev.

O zmogljivostih naših počitniških domov se bomo odločali — kot kaže — skupaj z delavci v okviru GASTA (še Slovenija ceste in Primorje). Tako naši kot njihovi počitniški domovi so potrebni bodisi obnove ali celo opustitve. V Gradisu bomo do leta 1980 najbrž izgubili dom v Poreču, za katerega nadomestitev že zdaj zbiramo denar. Nudijo se izgledi na otokih Lošinju in Pašmanu v srednji Dalmaciji, kjer je sezona daljša, vreme stanovitnejše, morje pa bolj čisto.

Se vedno pa bi ostal naš najbližji in največji počitniški dom v Ankaru. Letos bomo zgradili še eno hišico in uredili obalo. V prihodnjih letih pa planiramo bazen za vse tiste, ki jim je morje premalo čisto ali pa stopnice prestrme. Po letu 1980 pa načrtujemo pokritje in ogrevanje vode bazena ter izgradnjo vrsto rekreativnih (športnih) objektov; kajti (neizkoriščene) zemlje imamo v Ankaru veliko — 44.000 m².

V zadnjih letih naši delavci niso imeli sreče z zimskim letovanjem. Naš dom na Pohorju ne obiluje s snegom, kadar pa imamo sneg, pa njegova zmogljivost ne zadošča.

Zato se dogovarjamo z delavci GASTA za nov dom na Pokljuki, v neposredni bližini Sport hotela, kjer ima Gradis v posesti večjo parcelo. V gorenjskojubiljanskem bazenu dela in živi skoraj 5000 delavcev GASTA, ki bi v vseh letnih časih lahko koristili raznovrstne aktivnosti v predgorju Julijcev na višini 1300 m.

Še nekaj števil

Pišemo o ciljih, zato povejmo zdaj še kaj o pti, kako priti do ciljev. Pot vodi prek izpopolnjevanja delovnih nalog. V prihodnjih letih bomo širili predvsem tiste dejavnosti, ki bodo zahtevale več znoja možganov kot pa žuljev rok. Poglejmo nekatere letne stopnje rasti kot jih predvidevamo v PR 80:

Kategorija	letna stopnja rasti v %
Celotni dohodek	4,7
Družbeni proizvod (bruto dohodek)	6,5
Dohodek	5,8
Skladi	8,9
Osnovna sredstva	12,4
Amortizacija	13,3
Zaposleni	2,6
Produktivnost	3,9
Ekonomičnost	0,6
Rentabilnost	5,1
Stroški razvoj.-razisk. dejav.	4,7
Stroški izobraževanja	5,5

V stopnji naraščanja družbenega proizvoda v višini 6,5 % letno je udeležen porast zaposlenih s 40 %, porast produktivnosti pa za 60 % — kar kaže na povečano vlogo minulega dela (strojev, sredstev in raziskav).

Dobre delavce delo žene, slabi pa se vrtijo okoli njega

Posebej je treba omeniti tudi generalno odločitev TOZD, da bodo prilagajale obseg nalog obsegu obstoječih zmogljivosti (zaposleni, stroji, denar) in ne obratno. To pomeni, da se Gradis v prihodnje ne sme zmanjševati! Ali bomo to dosegli? Bomo, če bomo vsi poprijeli.

O programu razvoja Gradisa — PR 80 bomo še pisali. Pozivamo delavce, da se oglašajo v našem glasilu o tej temi, bodisi s svojimi pripombami, predlogi ali pa tudi s čisto svojimi pogledi o Gradisu čez pet let.

Dober plan je tisti, ki se ga uresničuje

V tem sestavku smo omenili precej poglavij PR 80. Eno najpomembnejših, to je sistem obveščanja v Gradisu v prihodnje, bomo imeli priliko celoviteje spoznati v naslednjih mesecih.

Na koncu naj povemo, da PR 80 vsebuje tudi smernice in ukrepe za uresničitev plana. Podrobnejši ukrepi bodo še izdelani. Morda je zaenkrat najpomembnejše tole:

Ob koncu leta bo organiziran posvet odgovornih delavcev, na katerem se bo strokovno obravnavalo:

1. predlog celovitega programa — smernic in ukrepov — izpolnjevanja obveznosti in nalog za uresničevanje planov vključno z roki in načini za izpolnjevanje ter organi in osebami, ki so za to odgovorni;
2. metodologija planiranja;
3. izhodišča za sestavitve gospodarskega načrta za leto 1977.

S. U.

Izobraževanje ob delu...

članov kolektiva, na večernih šolah pa študira 180 delavcev.

Izobraževanje na delu je usposabljanje za delo na delovnem mestu. Dočim izobraževanje iz dela obsega vso izobraževanje v katerem delavec obdrži lastnosti delavca v delovnem razmerju (delovodske, politične in druge šole, rehabilitacijo, prekvalifikacijo in podobno).

Izobraževanje za zahtevnejše poklice bo v obliki sistematičnega izobraževanja potekalo v vzgojnoizobraževalnih organizacijah in le delno v združenem delu, dočim bo usposabljanje za manj zahtevne poklice slonelo pretežno v delovni organizaciji.

Poklicno izobraževanje in izpopolnjevanje po strokah pa bo potekalo tako, da bo vsakemu zagotavljalo odprto vertikalno napredovanje, v skladu z interesi in sposobnostmi posameznika ter potrebami dela. V primeru delne ali celotne prekvalifikacije pa moramo zagotoviti delavcem, da bodo lahko po najkrajši poti osvojili najbolj potrebna znanja, upoštevajoč pri tem prejšnje izkušnje in doseženo znanje.

Obvezno bo tudi nenehno izobraževanje in izpopolnjevanje strokovnih in vodilnih kadrov, za kar je v Gradisu izredno veliko razumevanja, vendar premalo tistih, ki bi se

želeli poleg dela še dopolnilno izobraževati.

Pri usmerjenem izobraževanju in vzgoji odraslih je temeljna vsebinska enota izobraževalni program. Ta bo izhajal iz izobraževalnih potreb Gradisa ob uresničevanju splošnih in posebnih vzgojno izobraževalnih in posebnih vzgojno izobraževalnih in samoizobraževanje bosta morala dobiti večji pomen. Načrtno razvijanje sodobne izobraževalne tehnologije v centru za izobraževanje, pa bo bistveno povečalo racionalnost in ekonomičnost izobraževanja.

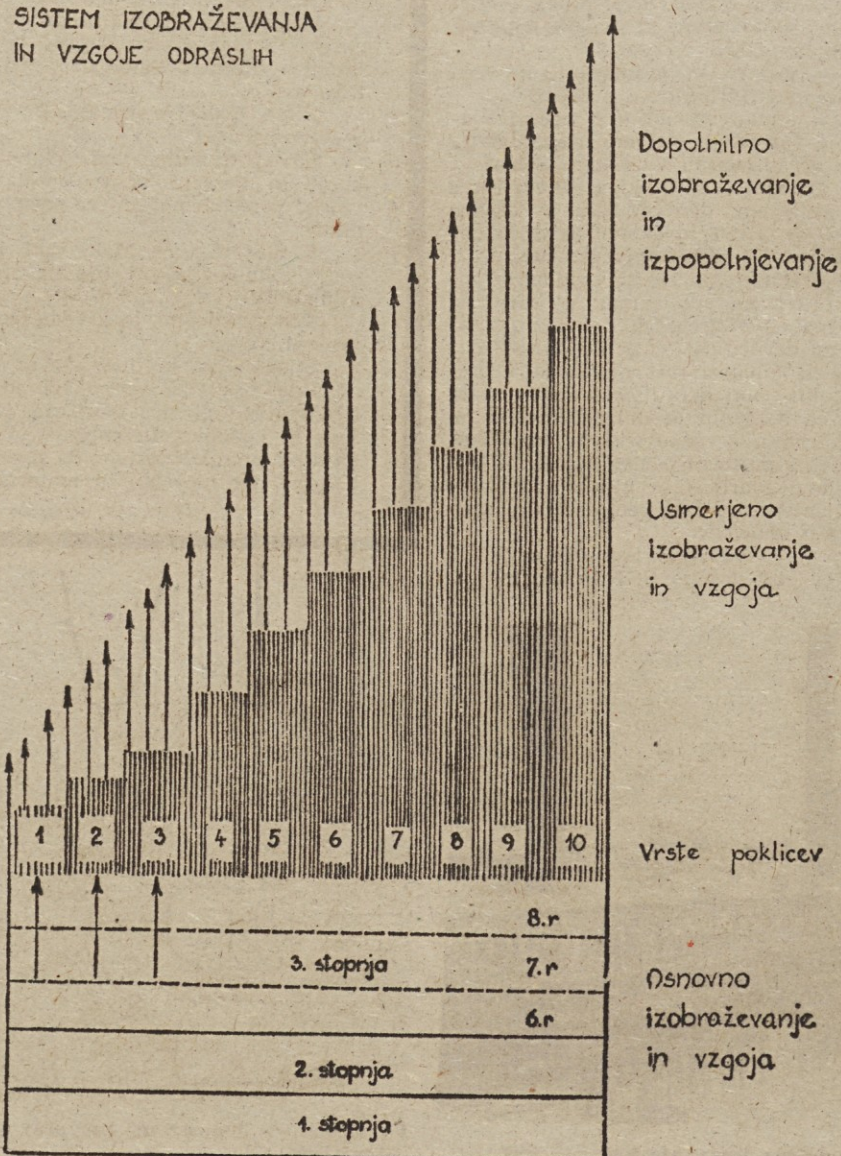
V vsakem primeru pa bo center za izobraževanje postal središče temeljnega in dopolnilnega izobraževanja vseh vrst in poklicev, izobraževanja mladine in odraslih, ter skrbel za celotno aktivnost izobraževanja v podjetju.

Povezoval se bo z drugimi izobraževalnimi institucijami, šolami, strokovnimi društvi, vse v cilju dviga izobrazbene strukture in znanja zaposlenih delavcev.

Celotno izobraževanje pa bo moralo ustrezati bodočim potrebam Gradisa, za to bodo morali biti plani in programi izobraževanja še realnejši, politika izobraževanja pa usklajena s kadrovsko politiko celotnega podjetja.

Lojze Cepuš

SISTEM IZOBRAŽEVANJA IN VZGOJE ODRASLIH

Za dober okus in raznovrstno hrano letos v Poreču skrbi tale ekipa

Naši počitniški domovi

Naša velika Gradisova družina je ena izmed tistih, ki je hitro po vojni začela graditi počitniške domove za svoje člane. Naš kolektiv se lahko ponaša s tem, da je med prvimi, če ne prvi, zgradil počitniški dom v Ankaru. Ta dom je bil zgrajen pretežno z udarniškim delom. Nato sta bila zgrajena še dva domova na Pohorju, Poreču, ter na Golteh. Dom na Golteh je najbolj obiskan v zimski sezoni, poleti pa pride predvsem za tiste v počev, ki so večji in obogateni s kuharskimi sposobnostmi. Torej zelo pester izbor z ozirom na kraje, žal pa z premajhno kapaciteto. Število zaposlenih se gi-

blje preko 7000 ljudi in ne zadošča kapaciteta domov, niti za tretjino.

Vsakoletne prijave za letovanje, predvsem v obmorskih domovih so številnejše ter se vsem ne more ustreči, ker ni zadostil kapacitet. Vsak, ki enkrat letuje v enem izmed domov, želi še v prihodnje. Naši domovi so znani po dobri prehrani in strežbi. Obmorska domova sta zelo blizu morja, tako da ni treba preveč daleč hoditi k vodi ali iz vode k »šanku«.

Dom na Pohorju prednjači v tem, ker je celo leto odprt, domova ob morju pa samo v letni sezoni — največ tri mesece, pa še to je v pretežni meri odvisno od vremena. Kako podaljšati letovanje? Za Ankaru je že predlog, toda samo predlog. Umesten je ta predlog, toda realizirati bi ga morali čimprej. Sredstva najbrž ne bi predstavljala prevelikega problema saj bi kolektivi posameznih TOZD bili pripravljeni dati svoj delež.

Vsi naši domovi so bili zgrajeni pretežno z udarniškim delom. Kaj če bi zgradili še pokriti bazen v Ankaru tudi udarniško?

Ob tej priliki bi predstavili še kolektiv počitniškega doma v Poreču. Ta maloštevilni kolektiv skrbi za dobro počutje naših dopustnikov, ki se odraža v prijaznosti, dobri hrani in zelo dobri strežbi. Vse storijo za gоста; le eno ne morejo ustreči — jamčiti za lepo vreme, no za čas slabega vremena pa priskoči na pomoč dobro založeni »šank«, ki vsaj delno ublaži nerazpoloženje dopustnikov. Upam, da so vsi, ki so bili gosti tega počitniškega doma istega mnenja, da se tistim v domu da vsestransko priznanje.

L. S.

Novi upravitelj Franc Strle

Tudi postrežba je bila hitra in kvalitetna, tako da se gosti niso pritoževali

— ne računa se z motiviranostjo delavcev — organizatorjev dela kot z zavestnimi delovnimi ljudmi, ki v spoznanju relativno slabega ekonomskega položaja svoje TOZD, želijo povečati svoje napore, da bi začasno neizplačane nagrade spet dobili, po možnosti višje — kot rezultat povečanih naporov.

Nova vrednost točke za dobre TOZD

Dolgo časa je tekla tudi razprava o novi — v vseh TOZD enaki — vrednosti točke v višini 8 par. Dve enoti jo že izplačujeta.

Objavljeni sklepi s konference

OOS so sicer kratki, vendar povedo dovolj.

Letos hočemo predvsem utrditi sistem AODM (analitično oceno delovnih mest) — zato prvi pogoj v sklepih, ki pravi, da bo možno dvigniti vrednost točke po odpravi pomanjkljivosti, prikazanih v posebnih zabelezbah z razprave med predstavniki TOZD in skupne komisije.

Ko bomo imeli letos bolj ali manj urejene obračunske osnove, se bomo morali z vso močjo lotiti nič lažjega opravila — meril in kriterijev za nagrajevanje delavcev po delovnem učinku; najprej pa sprejeti ustrezen sporazum in sicer kot drugi pogoj za uveljavitev nove vrednosti točke.

S. U.

Štajerski del Slovenike odprt

Smo v času, ko so naši delovni ljudje zopet začeli in izvedli pomembno družbeno akcijo — vpisali so namreč posojilo za gradnjo in rekonstrukcijo cest na Slovenskem. Ravno v teh mesecih vpisovanja posojila pa so prav ti delovni ljudje dobili dokaz, da je njihova podpora takim družbenim akcijam potrebna in da prinaša tudi pomembne pridobitve. Lahko rečemo, da sta dobra avtocesta od Vrhnike do Razdrtega in pravkar odprta polovična avtocesta od Hoč do Zgornje Hudinje doprinesli, da se je marsikateremu podpisovalcu njegov mošnjiček od-

Slavonski govornik v Zg. Hudinji je bil ing. Andrej Marinc

vezal bolj na široko kot bi se bil drugače. Saj — kdo pa se ne vozi rad po dobrih in varnih cestah? In za obe že omenjeni avtocesti lahko trdimo, da kljub njuni kratkosti pomenu za naš cestni promet veliko olajšavo. O naši pravi avtocesti do Razdrtega ne bomo govorili, saj smo že velikokrat, le to morda, da večina njunih viaduktov in nadvozov nosi znak Gradisa. Malo več besed pa prav gotovo zasluži nova cesta od Hoč do Hudinje.

Levi delež pri gradnji objektov na tej cesti je pred leti prevzela naša TOZD Nizke gradnje iz Maribora in letos ob otvoritvi so si tudi oni oddahnili. Omeniti je treba namreč, da ima 45 km dolga cesta kar 8 viaduktov (skupne dolžine 2393 m), 21 nadvozov, 12. podvozov, 24 mostov dolžine 5–50 metrov, dva predora (1501 m) itd. Naši delavci trenutno še delajo na nadvozu celjske deteljice, ki pa bo prišel do veljave šele s podaljšanjem avtoceste do Arje vasi. Od Celja do Arje vasi izvajajo po dogovoru s Slovenija-cestami tudi prekladne konstrukcije na sedmih objektih. Ta dela bi morala biti v grobem končana do konca letošnjega leta. Na prvih dveh objektih bodo kmalu montirali nosilce, ki so že pripravljeni v bazi na Pobrežju.

Otvoritvi avtoceste od Celja proti Mariboru so prisostvovali tudi Mitja Ribičič, Franc Setinec, Bojan Barborič, Franc Leskošek-Luka in drugi. Slavonski govornik je bil ing. Andrej Marinc, ki je med drugim povedal marsikaj pomembnega tudi za gradbince:

«... Dogovorili smo se za skladen razvoj prometnih dejavnosti, saj bomo namenili razvoju prometne infrastrukture okoli 13 % vseh investicij v osnovna sredstva gospodarstva. Gradbeno operativna je prevzela veliko odgovornost. Od nje terjamo, da kvalitetno gradi... Graditi in modernizirati moramo najprej tiste odseke, dogovorjene tako v zveznem kot tudi v republiškem merilu. Brez dvoma je to cesta Bratstva in enotnosti oziroma nekateri ključni objekti in odseki te bodoče jugoslovanske magistrale...»

Torej, dela bo za nas gradbince v naslednjih letih precej tudi na tem področju.

Ko smo že pri avtocesti, torej pri cestogradnjah, moramo seveda povedati, da so sredi avgusta pričeli nizkogradnjani z montažo prednapetih nosilcev in voziščne plošče na mostu preko Krke v Novem mestu. Kljub velikim težavam, ki jih je imel izvajalec temeljenja — »Geotehnika« iz Zagreba, bo most dograjen v predvidenem roku do konca oktobra

1976. Dela na spodnji konstrukciji mostu izvaja SGP Pionir iz Novega mesta. V naslednjih mesecih pa bodo skupno s TOZD GE Ljubljana pričeli graditi Karlovski most in most preko Malega grabna v Ljubljani.

Ob obisku naše temeljne organizacije Nizke gradnje je direktor ing. Boltežar Hvastja povedal, da je uspeh njihove TOZD po polletnih pregledih poslovanja zadovoljiv. Z deli — tistimi, ki jih nadaljujejo in tistimi, ki so jih na novo sprejeli — so v celoti preskrbljeni, predvsem na področju gradnje mostov in energetskih objektov. Ker smo o prvem že napisali par vrstic, bomo sedaj posvetili nekaj prostora energetskim objektom.

Otvoritvi avto ceste je prisostvoval tudi Franc Setinec

Delavci Gradisa, Primorja in Slovenija-cest so prerezali trak in odprli avtocesto

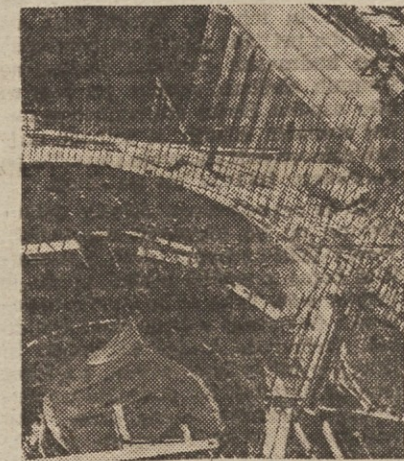
Med gosti je bil tudi Franc Leskošek-Luka

Na Fali že do konca leta

Delavci Nizkih gradenj so še vedno v Fali. Dela na izgradnji VIII. agregata HE Fala potekajo z manj-

šimi zakasnitvami in bodo, kot je planirano, v grobem končana do konca letošnjega leta. Na gradbišču smo srečali tudi inštruktorja učenca Franca Možiča, ki ima letos pod svojim »okriljem« 7 učencev — 5 tesarjev in 2 zidarja. Nekateri so se s svojim bodočim delom srečali prvič prav tukaj, drugi pa so že bolj izurjeni: »Učenci, katere nadzorujem in jim pomagam pri učenju v praksi tukaj v Fali, so vsi marljivi, brez izjem. Zal mi je le, da so fizično kar nekako preslabotni za poklic zidarja in tesarja.

Učence iz prvih letnikov tu na gradbišču pripravljamo za delo v skupini, navajamo jih na delovno disciplino, skratka, začnemo od začetka. Vmes pride učenje obnašanja, dobrega vedenja itd. Stanujemo skupaj z menoj tu v Fali v baraki, kot ostali delavci, vendar so ločeni od njih. Dopoldne delajo po 8 ur, nato pa se učijo ali ukvarjajo malo s športom in podobno.

V Fali bodo končali dela že do novega leta

N. M.

Na Srednji Dravi II tudi nekaj težav

Zakasnitev, ki pri Fali ni tako občutna, je nastala tudi pri gradnji strojnice v Forminu na hidroelektrarni Srednja Drava II. Nemajhen delež vzroka za zakasnitev je v nepravilni dobavi armature in v delni neusklajenosti železokrivskih strojev in težave so z nabavo betonskega železa ustreznih profilov. Tako bo le z maksimalnimi naporji vseh udeležencev pri gradnji mogoče zgraditi objekt v predvidenem roku. Na ostalih objektih Srednje Drave II potekajo dela po predvidenem planu.

Na gradbišču v Markovcih je od našega zadnjega obiska že marsikaj drugače, oziroma — marsikaj večje, višje, skratka jezovna zgradba kaže že prave oblike. Na tem gradbišču pripravljajo za montažo prvega in drugega pretočnega polja, s katero naj bi pričeli v začetku septembra, pripravljajo pa tudi za betonožo propust grajene prve dekadne 25 m. Z deli na jezovni zgradbi so v planu, drugače pa nekoliko zaostajajo, saj imajo trenutno dosti problemov z dopusti in podobnim. Na gradbišču je sedaj zaposlenih 130 delavcev.

Malo nižje — v Forminu naše naseleje delavcev ni znano samo po lepi menzi ampak je tu zaposlen eden izmed najbolj zvestih dopisnikov Gradisovega vestnika Jani Klančar. Nihče ne more reči, da v naš časopis piše mogoče zaradi honorarjev ali drugih podobnih zadev, saj so prispevki plačani tako skromno, da z njimi pač ne bo nihče obogatel. Jani Klančar dopisuje v Gradisov vestnik zato, ker se zaveda, da delavci po drugih naših TOZD prav tako radi preberejo kaj o dogajanjih zunaj svoje enote, zunaj svojega

gradbišča. Končno je naš časopis tribuna naših delavcev in prav bi bilo, ko bi imeli v Gradisu še dosti takih dopisnikov kot je Jani Klančar. Tokrat bi se res lahko pohvalili, da je naš vestnik odraz mnenj večine delavcev.

Pa pohitimo sedaj iz naselja na gradbišče strojnice. Tu se za stene vtoka spirale polaga armatura, na levo in desno obrežno steno pa se prav tako polaga armatura, pripravljajo pa tudi izkop in polaganje podbetona in armature za nizvodne krilne zidove. Njihov največji problem je preskrba z armaturo. Do stropa je potrebno položiti 600 t armature, rok do generatorske etaže pa je 15. oktober. Do roka bodo en

agregat usposobili za montažo hidromehanske opreme.

Danes smo dela nizkogradnjancov predstavili nekoliko z manj številkami in z več besedami, vendar upamo, da tudi to nekaj pomeni. Z otvoritvijo avtoceste na Štajerskem si je ta naša TOZD zopet izborila eno od delovnih zmag, na katero smo lahko skupaj z njimi ponosni.

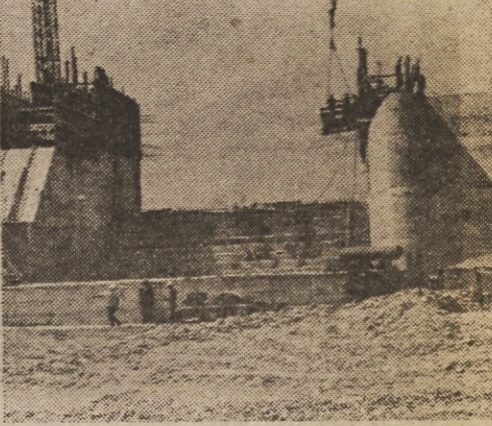
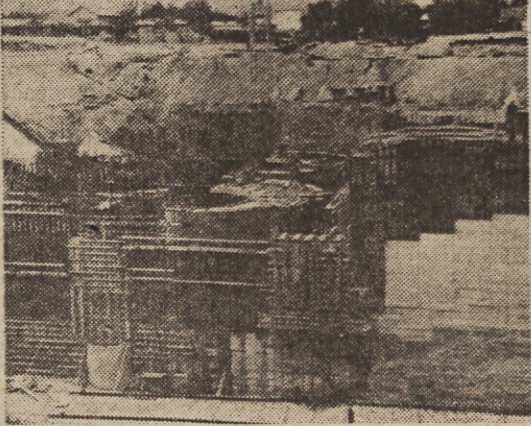
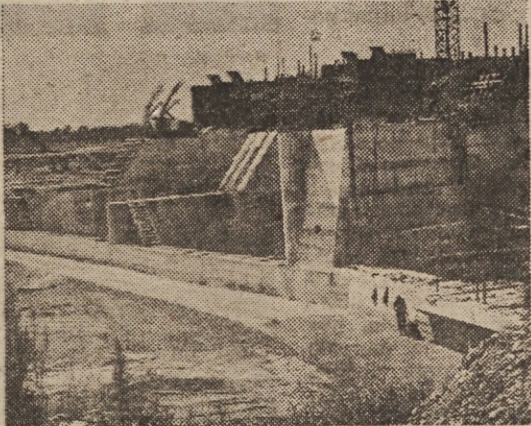
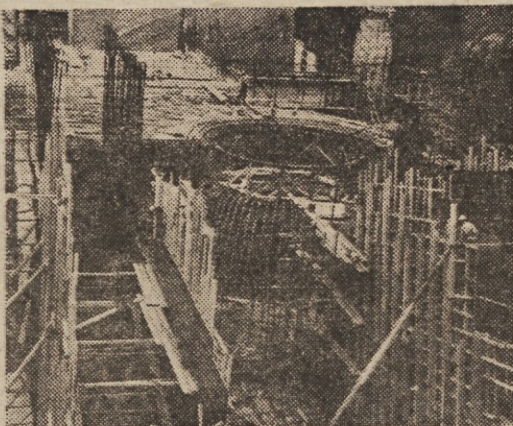
Pa zaključimo z besedami ing. Boltežarja Hvastja, ki je ob ogledovanju posebne priloge Gospodarskega vestnika (o avtocesti) dejal: »Naj bo fotografija že od kogarkoli in o čemerkoli tu notri, vedno se v enem kotičku bliska objekt, ki ga je zgradil Gradis.«

Otvoritve štajerskega odseka avtoceste so se udeležili poleg gostov tudi številni gledalci

Prvi dve pretočni polji bosta pripravljena do 1. septembra letos

Do stropa spirale je potrebno položiti 600 t armature — Dela na jezovni zgradbi se odvijajo po planu — Se dober mesec in prišli bodo do generatorske etaže — Gradnja pretočnih polj jezovne zgradbe zahteva dosti betona in železa, saj je potrebno ugraditi 4000 m³ betona na mesec

Pomembno je, da držimo skupaj

Ce pogledamo današnji gospodarski položaj slovenskega gradbeništva, je zaskrbljujoč in tako so stanje ocenili tudi na republiškem odboru sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Analize o zaposlenosti proizvodnih zmogljivosti razkrivajo veliko odstopanje od prej planiranih postavk. Glede na plan smo gradbinci v Sloveniji dosegli le 69 % odstotkov realizacije, zaključili pa le 32 % del, ki jih je predvidel plan.

Tako je v vsej Sloveniji in seveda tudi v Gradisu čutimo ostrejšo razmere. Prav gotovo bo to pokazala polletna bilanca, mi pa se bomo za danes ustavili le ob eni naši TOZD — gradbeni enoti Ravne na Koroškem in pokazali, da se da tudi v nekoliko težjih pogojih dobro gospodariti. Za primerjavo naj mimogrede omenimo, da so se gradbena podjetja na Koroškem letos združila in kot združba »Koroški zidarji« pomeni močno konkurenco naši TOZD na njihovem območju. Prav ti »Koroški zidarji« imajo letos že prevzetih del nekaj več kot za 64 % vrednosti od planirane, računajo pa še na dela za približno 21 % planirane vrednosti.

Tako je torej pri ravenskih sosedih. Kako pa je pri nas? Najbolje da o tem spregovori kar sam direktor TOZD Tone Zaletelj:

»Pri nas se je kriza na področju pridobivanja del začela že lani, kar drugod še niso tako občutili. Danes se ta kriza odraža na cenah, jutri pa se bo odražala na rezultatih poslovanja. Lahko rečem, da so trenutno še zadovoljivi rezultati pri nas. V naši temeljni organizaciji združene dela smo skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami stanje gospodarskih gibanj vseskozi zasledovali, zato smo tudi takoj ob prvih znakih krize primerno ukrepali — z našimi stabilizacijskimi ukrepi in s tisti, ki jih je predpisala republika. Skrbimo za boljše poslovanje z materiali, omejujemo nadure (predvsem tiste, ki jih naj bi delal strokovni in uslužbenki kader). Povsod smo začeli temeljito varčevati, tudi pri stroških za običajno poslovanje. Ker smo začeli pravočasno ukrepati, tudi ni bilo nobenega razburjanja v kolektivu ali pa celo nezadovoljstva. Na podlagi teh ukrepov bomo tudi v bodoče lahko garantirali tak standard delavcev, kot ga imajo danes.

Za te razmere, v katerih je danes gradbeništvo, so poslovni rezultati res zadovoljivi. Angažiranost z deli sicer nismo še pridobili za celotno leto, plan bo težko doseči, vendar — važen je ustvarjen dohodek. Za prvo polletje smo imeli 98 % storitev plačanih in na tem področju ni težav. Za naprej pa večjih del v koroški regiji ni. Ukvarjamo se z deli, ki so vredna od enega do več sto milijonov starih dinarjev. Ob taki gradnji je razbitost kolektiva velika in efekt poslovanja zato manjši. Primorani smo, da prevzamemo tudi razne manjše adaptacije in popravila. Zaradi kritične situacije bi najbrž imeli probleme z zaposlitvijo celotnega kolektiva, vendar delamo tudi v Anhovem in tako tam zaposluje 85 naših delavcev.

V zadnjem času se sicer odpirajo nova dela, vendar so na licitaciji ostre ponudbe in huda konkurenca. Sami se bomo morali še naprej obnašati strogo stabilizacijsko. Trenutno delamo v cementarni Anhovo, na področju občin Ravne in Slovenj Gradec, na avtocesti Hoče-Leveč smo zaključili mostove, nekaj naših ljudi pa je zaposlenih tudi v Cinkarni Celje. Med največjimi objekti je prav gotovo še vedno stanovanjska gradnja na Javorniku (sedaj delamo 120 stanovanj), garderobe in razne rekonstrukcije za železarno v Ravnah, v Slovenj Gradcu dokončujemo ekonomski šolski center — konkretno dve učilnici in telovadnico, hotel Pohorje smo že predali investitorju, nekaj manjših del pa imamo še v tovarni Usnja in lesni industriji v Slovenj Gradcu. V našem oddelku za razvoj načrtujemo v TOZD ureditev nove baze v Ravnah in gradnjo dela separacije za pridobivanje osnovnih surovin — peska v Jerjavu.

Taka angažiranost in sedanje razmere v gospodarstvu pa zahtevajo

tudi ustrezne kadre. Direktor Zaletelj je namreč slikovito pripomnil:

»Pri nas ni problem delati in narediti, problem je to prodati!« V celotnem Gradisu bo treba temu vprašanju ustreznega kadra posvetiti večjo pozornost, kot to nekateri mislijo.

O kadrovanju nam je govoril tudi vodja kadrovske službe pri GE Ravne Ludvik Lihteneger:

»Pri Gradisu smo se razvijali do pred kratkim izključno v tehnične kadre, danes pa se čuti pomanjkanje komercialnega kadra. Vsaj to smo dosegli, da so se že obstoječi komer-

učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članstva. Imamo nekaj organizacijskih težav, ker so naši člani raztreseni po vsej Sloveniji, vendar takrat, kadar je potrebno, že najdemo skupno pot. V zadnjem času smo imeli nekaj razprav o raznih sporazumih in nikjer ni bilo kakšnih zadržkov, da jih ne bi sprejeli. Razpravljali smo tudi že o osnutku o združenem delu, za ceste pa vpisali nekaj več kot 70 % planirane vsote posojila za našo enoto. Za prizadete kraje na Tolminkem smo delali en dan, en dan pa smo delali za sklad solidarnostne pomoči. Se-

S skupnimi močmi in prostovoljnimi delom so postavili novo menzo

cialisti pri nas začeli povezovati v okviru Gradisa, kar je zelo pohvalno in bo prav gotovo rodilo dobre uspehe. Sicer pa imamo težave tudi na področju tehničnega kadra in tudi tu bo še treba marsikaj storiti. Na naše območje težko dobimo inženirje in tehnike. Mislimo, da nam bo pri tem problemu pomagala tudi kadrovska socialna služba na skupnih službah, vendar pri tem ni bilo uspeha. Sedaj štipendiramo nekaj domačih mladih, ki se bodo najbrž raje vračali na svoje območje po končanem šolanju kot pa drugi.

Glede zaposlovanja ostalih delavcev pa ne bo bistvenih sprememb. Novih ljudi ne bomo iskali, pomagali si bomo z našimi učenci, ki jih je približno 50. Tako se bo število zaposlenih še naprej sukal okoli 400 do 410. Delovodje bomo kadrovali in izobraževali iz lastnih vrst, tako kot smo že dosedaj. Na področju izobraževanja učencev bomo prav tako nadaljevali po že »izhopeni« poti, le da bomo poskušali te učence bolj privezati na našo delovno organizacijo. Nekateri druga podjetja imajo to bolje urejeno in tudi povežava z učencevimi starši je bolj trdna in bolj pogosta.

Zadnja leta pogrešam tiste stalne sestanke kadrovikov, ki so bili včasih vsaka dva meseca, sedaj pa le enkrat na leto. Ti sestanki so nam potrebni, saj imamo že tako premalo kontaktov ne samo s skupnimi službami ampak tudi med seboj.

Da si bomo našo temeljno organizacijo v Ravnah res ogledali z vseh strani, poslušajmo še, kaj pravi predsednik osnovne organizacije sindikata Bogomir Gabrovec:

»Pri delu v sindikatu ni posebnih problemov ali zadržkov, saj je s strani našega vodstva vedno prisotna resnična podpora. Naša osnovna organizacija je dobro delala, kar je potegnilo za seboj tudi določena priznanja — dobili smo namreč srebrni znak sindikata za celotno in

veda imamo tudi na »svojem« območju dosti dela. Tako bo v kratkem odprta menza in odpravljena z njo velika težava, ki smo jo prenašali 10 let. Pričeli smo tudi z renoviranjem samskih domov. Sedaj je na vrsti prvi blok, nato bo prišel drugi itd. Uredili bomo tudi njihovo okolico. V načrtu imamo tudi gradnjo samopostrežne trgovine v sklopu našega naselja, prostore bomo dali v najem poslovalnici podjetja »Koloniale«. Z otvoritvijo trgovine bomo naši menzi prihranili prevozne in ostale stroške za dobavo hrane, obenem pa bo vsa okoliška soseska pridobila potreben objekt.

Za standard naših delavcev skrbimo tudi drugače. Lani smo predali delavcem 20 stanovanj, kar si težko privoščijo tudi večja delovna organizacija. Seveda s tem ne bo konec stanovanjske gradnje za nas, ampak bomo še naprej skrbeli za to, da bomo sproti reševali stanovanjske probleme naših zaposlenih, s tem pa tudi skrbeli za dobro počutje njihovih delu. Pri nas smo že ugotovili, da se z dobro voljo da marsikaj storiti in tako smo vsi udarniško delali pri gradnji nove menze.

V naši temeljni organizaciji Ravne so poudarili, da je v tej kritični situaciji pomembna homogenost nas vseh v Gradisu in da se zavedamo, da bomo največ uspeha dosegli v taki obliki, kot smo sedaj. Ko smo formirali naše TOZD, smo videli, da smo s tem začeli pravi čas, tako da se je nato delo v operativni odvijalo normalno, saj so bile vse zadeve okoli združevanja v OZD dobro pripravljene.

Naši Gradisovci na Koroškem so se dobro uveljavili na vseh področjih, ne samo na gradbenem. Zavedajo se namreč, da moraš z okoljem tudi živeti, ne pa samo na njegov račun služiti. Tako so prav toliko kot Gradisovci tudi krajani Raven, samoupravitelji v svoji komuni. Pri sprejemanju vseh sporazumov so vedno v prvih vrstah, prav tako pa skrbijo tudi za razvoj samega kraja in za sodelovanje na drugih področjih udejstvovanja. Aktivno se vključujejo v delo interesnih skupnosti in občinske skupščine s svojimi delegati. Spoznali so, da je to nujno potrebno.

Prav bi bilo, da bi se ravno na tem področju tudi ostale naše TOZD marsikaj naučile, saj take povezave med TOZD in njeno krajevno skupnostjo ali občinsko skupščino ni nikjer drugje v Gradisu. Podkrepimo to še z besedami predsednika izvršnega sveta skupščine občine Ravne Djura Haramije, ki je že lani dejal: »Temeljna organizacija Gradisa v Ravnah je sestavni del naše občine... Gradis je za nas postal pojem, brez katerega si ne moremo predstavljati razvoja naše občine, kajti gospodarski razvoj je v veliki meri odvisen tudi od dobrega gradbeništva.«

N. MUMINOVIC

Učimo se nemški

WIR LERNEN DEUTSCH
87. Lektion

Das Partizip Präsens beschreibt oft auch eine Nebenhandlung. Man fragt nach der Nebenhandlung mit wie. Z. B. Die Gäste traten in die Wohnung ein und Schwielen dabei. Wir fragen: wie traten die Gäste ein? Statt des Satzes »und schwielen dabei« können wir das Partizip Präsens gebrauchen. Dann sagen wir: Die Gäste traten schweigend in die Wohnung ein. Die Soldaten marschierten durch die Stadt und sangen dabei. Die Soldaten marschierten singend durch die Stadt. Wir saßen im Zimmer und warteten. Wie saßen wir im Zimmer? Wir saßen wartend im Zimmer.

Übung: Beschreiben Sie die Nebenhandlung mit einem Partizip Präsens. Die Schüler saßen in der Klasse und sangen dabei. (Die Schüler saßen singend in der Klasse.)

1. Die Frau antwortete dem Mann und lachte dabei.
2. Das Kind liegt im Bett und schläft dabei.
3. Mein Freund nahm das Geschenk an und dankte dabei.
4. Die Leute kamen aus dem Kino und lachten dabei.
5. Der Mann tritt ins Zimmer und grüsst dabei.
6. Das Mädchen steht vor dem Kino und wartet.
7. Die Kinder liefen durch den Garten und spielten dabei.
8. Die jungen Männer und die jungen Mädchen bewegten sich durch das Zimmer und tanzten dabei.
9. Die Dame sass im Zug und las dabei.
10. Die Eltern spielten mit den Kindern und scherzten dabei.
11. Ich wartete auf den Zug und blickte dabei auf die Uhr.
12. Das Kind suchte seine Tasche und weinte dabei.
13. Die Freunde saßen im Gasthaus und assen und tranken dabei.
14. Die Maschine fuhr durch den Tunnel und piffte dabei.

Man gebraucht das Verbum »sollen«, wenn man etwas erzählt, das man selbst nicht gesehen, sondern nur gehört oder gelesen hat. (V slovenščini uporabljamo radi prislov »baje« ali »pravi se«.) Z. B. In Norwegen soll es im Winter sehr kalt sein. (Na Norveškem je baje zelo mrzlo.) Peter soll jetzt in Berlin studieren. (Pravijo, da Peter sedaj v Berlinu študira. Sam tega ne vem, ali slišal sem tako.)

Herr Müller soll im letzten Jahr in einer Fabrik gearbeitet haben. (Gospod Müller je baje zadnje leto delal v neki tovarni.) Vergleichen Sie! (Primerjajte!) In Norwegen ist es im Winter sehr kalt. (Ich weiss es, denn ich bin gewesen.) Peter studiert in Berlin. (Ich weiss es, denn Peter hat es mir selbst gesagt.) Herr Müller hat im letzten Jahr in einer Fabrik gearbeitet. (Ich weiss es, denn ich habe Herrn Müller in der Fabrik selbst gesehen.)

Übung: Wie sagen Sie, wenn Sie das Folgende nur gehört oder gelesen, aber nicht gesehen haben?

1. Im Winter ist es in den Bergen schön. (Im Winter soll es in den Bergen schön sein.)
2. Peter kommt aus England.
3. Dein Vater hat ein Haus kauft. (...soll ein Haus gekauft haben.)
4. Sie sind gestern im Theater gewesen. (Sie sollen gestern im Theater gewesen sein.) Pazite na pretekli nedoločnik!
5. In diesem Hotel wohnen hundert Gäste.
6. Du bist schon lange in Deutschland. (Du sollst schon lange in Deutschland sein.) Infinitiv Präsens!
7. Robert studiert jetzt an der Universität Wien.
8. Diese junge Dame ist eine berühmte Filmschauspielerin.
9. Ihr habt gestern viel getanzt. (Ihr sollt gestern viel getanzt haben.) Nedoločnik preteklega časa!
10. Dein Bruder kann fließend Deutsch sprechen (Dein Bruder soll fließend Deutsch sprechen können.)
11. Sie können gut Tango tanzen.
12. Er kann heute nicht nach Wien fahren. (Er soll heute nicht nach Wien fahren können.)

Infinitiv mit »zu« und ohne »zu«. (Nedoločnik s »zu« in brez »zu«.)

Vergleichen Sie! Sie müssen mir das Buch geben Sie haben mir das Buch zu geben

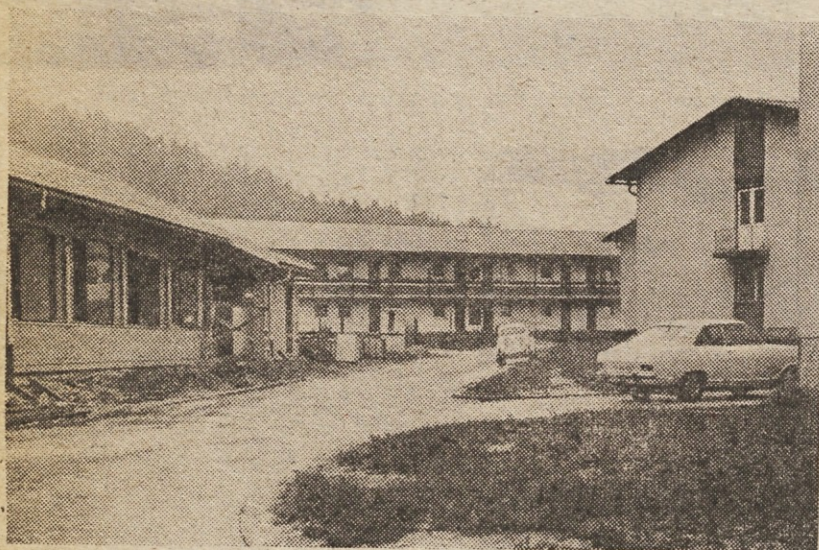
In der deutschen Sprache haben wir zwei Infinitive: ohne »zu« und mit »zu«. (V slovenščini je v rabi le nedoločnik brez »zu«: Vi morate delati. V govorici slišimo tudi čisto: Imamo mnogo za opraviti — Ich habe viel zu tun. Ta »za opraviti« seveda ni pravilen.)

- A. Infinitiv ohne »zu« steht immer:
1. nach den Modalverben. (Za glagoli naklona: müssen, können, wollen, dürfen, mögen und sollen.)
 - Ich muss die Rechnung bezahlen.
 - Er kann heute nicht kommen.
 - Wir wollen fleissig arbeiten.
 - Kinder dürfen nicht rauchen.
 - Sie mag keine Suppe essen.
 - Sie sollen sofort zum Direktor kommen.

2. Nach den Verb »lassen« und den Verben: sehen, hören, lernen, helfen, bleiben, gehen, finden, lehren.
- Ich lasse mir ein Kleid machen. Wir sehen das Mädchen kommen. Hören Sie die Kinder singen? Wir lernen Deutsch sprechen. Der Shon hilft dem Vater im Garten arbeiten. Bitte, bleiben Sie stehen! Die Schüler gingen spazieren. Er fand das Kind zu Hause schlafen. Ich lehre die Schüler lesen und schreiben.

Fortsetzung in der kommenden Lektion.
Wörter — besed

e Nebenhandlung — stransko dejanje
scherzen — šaliti se
auf die Uhr blicken — na uro pogledati
pfeifen (i, i) — žvižgati
fließend sprechen — tekoče govoriti

V novem samskem bloku oziroma bloku malih stanovanj že nekaj mesecev stanujejo Gradisovi delavci

Stran 6 ★ »GRADISOV VESTNIK«

Sredi polja v Forminu se je ugnezdila mala »vasica« delavcev, ki delajo na gradbišču hidroelektrarne

Poškodbe in bolezni v prvem polletju 1976

Gibanje poškodb pri delu nam daje v prvem polletju 1976 ugodnejšo sliko kot v prvem polletju 1975. Letos je bila pri cca 500 manj zaposlenih, pri delu poškodovanih 187 ali 2,50 %, v lanskem letu pa 198 ali 2,94 % zaposlenih. Več pa je bilo poškodb na poti. Letos jih je bilo 28, lansko leto pa 9.

Tudi bolovanje za bolezni je bilo bolj pogosto letos kot lansko leto. Letos je bolovalo že 5.394 ali 72,06 % zaposlenih, lansko leto pa 4391 ali 65,23 % zaposlenih. Odstotek bolovanja pa je letos 6,21 %, lani pa 6,31 %.

Bolovanje je skupaj trajalo za: poškodbe pri delu	3.465 dni ali 0,46 % (lani 0,61 %)
poškodbe na poti	665
bolezni	46.454 dni ali 6,21 % (lani 6,31 %)
skupaj	50.584 dni ali 6,76 % od skupno izvršenih dni na delu, lani pa 6,98 %

Pri poškodbah pri delu je bilo 10 poškodb težjih, ena od teh pa s smrtnim izidom.

Vzroki težjih poškodb so bili:

- padeč z višine 3 m pri montaži odra
- padeč z višine 2,50 m pri vzpenjanju po opažu
- padeč z višine 2,50 m (pri razopaževanju se je izpulilo sidro armaturne plošče)
- padeč v globino 2 m pri izdelavi opaža vmesne plošče (s smrtnim izidom)
- pri uravnavanju opaža za steno ob stopnicah je omahnil — padel
- strojnik je čistil notranjost bobna mešalca malte, drug delavec pa je mešalec pognal
- pri nakladanju elementov žerjava je element zdrsnil in stisnil roko
- z roko je zadel v list tračne žage, ko je bila v teku
- pri eksploziji niskotlačnega kotla ga je opekla para

Kljub opisanim težjim poškodbam je pogostost in resnost po-

škodb pri delu v stalnem rahlem upadanju. V letošnjem prvem polletju je dosežen najnižji odstotek bolovanja (0,46 %) za nesreče pri delu dosedaj.

Od 28 nesreč na poti jih je bilo 19 na poti na delo in 9 na poti z de-

la. Na poti na delo je bilo: 10 padcev brez posebnega vpliva okolice ali drugih oseb, 5 padcev zaradi poledenosti poti, 2 padca pri prevozu s kolesi (enega je zbil avto, eden pa je zapeljal v obcestni jarek), 1 padeč z motornim kolesom na cesti.

Na poti z dela pa: 2 padca na poti drugih oseb, 2 padca zaradi poledenosti poti, 2 pri prevozu z osebnimi avtomobili (eden se je zaradi prehitre vožnje zaletel v drevo, v enega pa se je zaletel drug avto), 2 padca pri prevozu s kolesi (1 udarec pri nenadnem zaviranju pri prevozu s kombijem).

Nesreče na poti so v poprečju hujše kakor nesreče pri delu. Za nesreče pri delu je v prvem polletju trajalo bolovanje povprečno 19 dni, za nesreče na poti pa 24 dni.

Le z vztrajnim prizadevanjem vseh pri Gradisu bomo lahko izboljšali stanje varstva pri delu. Predvsem pa moramo gledati, da bo v drugem polletju nesreč manj in da ne bo nobene težje. Ukrenimo tudi vse potrebno, da se popravi zdravstveno stanje članov kolektiva, saj je sedaj pogostost bolovanja prevelika.

Socialna bolezen - alkoholizem

Velikokrat srečujemo po cesti, v gostilnah, na zabavah doma in povsod, kjer so ljudje, tiste, ki so pijani. Kakšno vprašanje in odgovor se nam pri tem pojavlja? Ga obtožujemo, ga opravičujemo ali kaj? Tak človek je lahko samo takrat pijan ali pa se to pojavlja pri njem večkrat. Človek, ki je vsakodnevno ali vsaj večkrat pijan, je bolnik, saj si ne more sam pomagati. Alkohol ga je vkleščil v svoje kremlje, iz katerih se ne more sam izmotati in prenehati s to razvado. Pomagati mu moramo vsi, njegovi prijatelji, sodelavci in seveda njegovi domači, ki so ob tej bolezni najbolj prizadeti.

Pomoč, ki bi mu jo lahko nudili vsi, se predvsem sestoji iz pravičnega pristopa k temu človeku in prepričevanja ter na koncu tudi zdravljenja v ustrezni bolnici. Do človeka, ki je alkoholik, je potrebno biti pristojen in strog, kajti le tako bo ob spoštovanju avtoritete spregledal svojo bolezen.

Naj prej razložim tudi, kdo je knoničen alkoholik. To je človek, ki vsakodnevno popije nekaj količine kakršnegakoli alkohola. Seveda ni alkoholik samo tisti, ki je vidno pijan, tako da se pri hoji opoteka, da ne more na delovnem mestu opravljati svojega dela, da je doma problematičen, se prepira z vsemi in je agresiven. Kroničen alkoholik je tudi tisti, ki vsakodnevno ali večkrat popije manjše količine alkohola »za boljše počutje«, tisti, ki ima slabe dneve (največkrat nekaj dni po plači). So tudi taki, za katere ne moremo trditi, da so kaj popili, ker to delajo le na skrivaj in to svoje dejanje zakriva, ter poskuša vonj po alkoholu skriti z drugim bolj prijetnim vonjem. Kroničen alkoholik nikoli ne ustvarja na delovnem mestu želenega učinka in živi na račun sodelavca.

Razvoj bolezni alkoholizma lahko poteka na različne načine, najčesteje pa počasi. Iz priložnostne pijanosti ob praznovanjih, žalostnih in vseh mogočih dogodkih, se pričinja razvijati bolezen. Alkoholik je v začetku priložnostno pil, se v družbi dobro počutil in veseljačil. Kasneje pa že večkrat »skočil« sam do gostilne in popije to ali drugo pijačo. Ob tem ga sodelavci in domači včasih opominjajo in svoje »skoke« prično opravljati bolj skrivoma, vendar vse pogosteje. Zaradi tega v veliki meri trpi predvsem njegov žep in tudi zdravstveno stanje se poslabšuje. Ljudje, sodelavci, domači in drugi ga vse čisto opazujejo v gostilni, zaradi tega spreminja svoj način pitja tako, da pijačo kupuje v trgovini in jo prinaša domov, na delovno mesto v svojo omarico za obleko in to potem med delom ali po delu doma, počasi prazni. Ne napije se več tolikokrat, vendar je stalno »pod gasom«. Na opozorilo domačih in sodelavcev, ki njegovo pijanost opazujejo, se včasih ozira na ta način, da sebi in drugim neuspešno dokazuje, da je sposoben abstinentirati. Za teden ali dva preneha piti in izgovor po takšni abstinenci je: »Vidite, saj lahko neham!« in kot proslavitev tega dogodka popije kozareček ali dva. V tem stadiju alkoholizma se že pričnajo težje okvare organizma, poleg tega nastopajo tudi psihične spremembe, ki so za okolico vidne v obliki alkoholikovega vedenja. Njegov egoizem, nepriznavanje mnenja domačih in sodelavcev, stalna prepirljivost in drugi znaki. Prve spremembe v njegovem psihičnem življenju in zdravstvenem stanju so opazne v okolju družine ali neposredne okolice. Alkoholik postaja agresiven ali pa v času pijanosti ni zmožen opravljati dela zaradi slabega telesnega počutja. Svoje stanje, kot sem že prej napisal, v začetku skriva pred vsemi, ker pa je dlje časa tako stanje alkoholizma težko skrivati, se spremembe prično kazati v domačem okolju in tukaj je možnost za uspešnejše vključevanje v zdravljenje, ko je njegova zasvojenost že velika, vendar ne tolikšna, da ne bi ob uspešnem postopku zdravljenja prenehal piti in tako ne dobili večjih sprememb na zdravju.

Tako stanje alkoholik sešoma prenaša tudi v delovno organizacijo, kjer je druga možnost za vključevanje v zdravljenje. Večkrat se zgodi, da zaradi nesporazumov, prepirljivosti ter svoje nedelavnosti v delovni organizaciji alkoholik trči na ovire, ki jih poskuša reševati z občasnimi abstinencami ali prehodom v drugo delovno organizacijo ali preselitvijo v drug kraj. Ker ne preneha s pitjem, se alkoholizem pri njem razvija naprej in propad je neizbežen.

Količine alkohola, ki jih alkoholik lahko spije, so različne in so predvsem odvisne od njega samega. Začetek alkoholizma lahko pomenijo tudi manjše količine, ki pa se sčasoma vedno večajo, tako da v času po približno letu dni stalnega pitja nenormalno zraste. Tako velike količine alkohola

alkoholik pije doma, na delovnem mestu in ponoči, ob tem pa se mu ne pozna takšna pijanost. Vidno resda ni tako pijan, njegovo zdravje pa je ob tem hudo prizadeto.

Kot sem že v naslovu poudaril, je alkoholizem socialna bolezen in kot takega ga moramo tudi obravnavati. Socialna bolezen pomeni, da je človek-alkoholik neprilagodljiv okolju, v katerem živi. Zaradi psihičnih sprememb je tudi njegovo obnašanje spremenjeno, ne priznava nobene avtoritete in si ustvarja svoj izmišljeni svet. Razumevanje v družinskem okolju je slabo in vsi družinski odnosi so porušeni. Alkoholik skrbi le zase, denar porabi le za svoje potrebe po alkoholu in ob tem njegova žena ali mož ne more opravljati življenjskih potreb, otroci so ob tem prepuščeni sememu sebi in večkrat na »ulici« propadajo, pridejo v slabo družbo in ob doraščanju pridejo v kontakt z alkoholom in kriminalnimi dejanji. Družina počasi, vendar sigurno propada in njeni člani se ravno tako kot alkoholik prično obnašati asocialno, saj so tudi sami prizadeti od alkoholizma enega ali več članov družine.

Alkoholik — delavec prične prenašati svoj alkoholizem tudi v delovno organizacijo in to sprva počasi, kasneje pa vse bolj hitro. Na delovnem mestu ne dosega želenih rezultatov, sodelavci ga v začetku trpe, kasneje odvrtačo in zapostavljajo. Njegov odnos do sodelavcev in dela je vedno slabši. Cesto odhaja z delovnega mesta zaradi pijanosti ali da se bo opijanal. Jutranja doza alkohola je obvezna, da se mu ne bodo tresle roke in tudi kasneje je vse večkrat potreben osvežitve moči alkohola. V primeru da tak delavec ostane v delovni organizaciji, morajo v delovni organizaciji, najbližji sodelavci storiti korak, da preprečijo njegovo propadanje z odločnimi ukrepi zdravljenja in prisile nanj. Kakor sodelavci tako tudi odgovorni delavci v delovni organizaciji morajo pokreniti postopek, da delavec oddide na zdravljenje. Socialni delavec v delovni organizaciji pa je posebno zadolžen, da se pogovori s takim delavcem, da mu razloži vse posledice, ki sledijo iz alkoholizma in vsa dejanja, ki jih je storil dosedaj in ki niso v skladu z moralo naše družbe. Ob tem poskuša dobiti njegov pristanek za zdravljenje zaradi alkoholizma in storjen je eden prvih korakov za pomoč takemu bolniku. Seveda se mora socialni delavec povezati tudi z njegovo družino, izvedeti mora za njegova razmerja v družini in tu prikazati vso škodo, ki jo je storil alkoholik. Družina — žena, mož in otroci se morajo zavedati potrebe zdravljenja alkoholika in svoje dosedanje prizadetosti zaradi alkoholizma. Seveda pa morajo ob tem tudi sami pomagati pri zdravljenju s tem, da ga v bolnici obiskujejo, da se čim več seznanjajo z nevarnostjo alkoholizma in kasneje tudi pomagajo pri popolni abstinenci, ki je predpogoj za nadaljnje razumevanje v družini in v delovni organizaciji.

Pred pričetkom postopka za zdravljenje alkoholizma je alkoholik storil veliko gorja družini in ne veliko svojega dela v delovni organizaciji. Lahko bi rekli, da je bil slab človek, ker ni izpolnjeval svojih obveznosti. Izkoriščal, izsiljeval in maltretiral je družino, družinske člane in sodelavce v delovni organizaciji, po končanem zdravljenju pa se je stanje spremenilo. Postal je človek, ki lahko odgovarja za svoja dejanja, daje vzgled za delo in družinski odnosi se počasi popravljajo. Seveda ob takšnem razdiranju družinskih odnosov ni bilo mogoče stanja popraviti takoj.

Sodelavci na delovnem mestu so dolžni zdravljemu alkoholiku po vrnitvi v delovni proces pomagati, da se normalno vključi, da ga ne prizadenejo besede, saj je po zdravljenju postal zopet človek, ki sprejema in opravlja vse delovne naloge. Nikakor ni na mestu, da delavca, ki je prišel zdrav in je pripravljen nadoknaditi zamujeno, zaničujemo in ga podcenjujemo. Velikokrat je zdravljen alkoholik potreben pomoči vseh članov, da se uvrsti v svojo abstinenco. Včasih pa je s svojo abstinenco in pripravljenostjo za delo vzornejši od marsikaterega sodelavca, ki včasih pogleda v kozarec. Kajti prav ta zdravljeni alkoholik je njegova slabost, ki je vedno prisotna.

Družina in sodelavci na delovnem mestu pa so dolžni, kot tudi socialna služba v delovni organizaciji, da stalno spremljajo zdravljene alkoholika pri njegovem delu in domačem okolju, da ne bo prišel v skušnjavo. Posebna naloga je tudi, da je zdravljen alkoholik in njegova družina vedno pripravljena in obvezna sodelovati pri klubu zdravljenih alkoholikov, ki je nadaljevanje zdravljenja in obvezna oblika pomoči pri abstinenci.

M. D.

Tale dela pa za dva, za sebe in tistega, ki je že nekaj časa na bolniški

drobne vesti

• **KRŠKO:** Dela pri izgradnji NE Krško tečejo po predvidenem planu. Pogon NE Krško bo stekel predvidimo leta 1980. Pogon prihodnje NE Viri blizu Zadra pa bi stekel leta 1984. V obdobju naslednjih 12 let pa bodo v Jugoslaviji v pogonu tri nuklearne elektrarne s skupno močjo 2.500 MW. V SR Srbiji je predvidenih do leta 2000 šest NE s skupno močjo 10.200 MW.

• **KRANJ:** V spomin na štrajke gradbenih delavcev pred 40 leti bo Dan gradbenicv proslavili 18. septembra 1976 v Kranju. Osrednja proslava pod pokroviteljstvom Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije bo združena s tekstilnimi delavci, ki prav tako postavljajo 40-letnico prvih štrajkov. Ta dan bodo v Kranju tudi športne igre gradbenicv Slovenije ter vrsto kulturnih prireditvev. Predvidevamo, da se bo v Kranju zbralo 25.000 gradbenicv in prav toliko tekstilcev iz vse Slovenije.

• **LJUBLJANA:** Izšla je prva številka FI, glasilo fronta organiziranih socialističnih sil v Ljubljani. Fronta inormacije Indok centra pri MK SZDL bodo objavljale pomembne in tekoče informacije o gospodarskem, družbenopolitičnem in samoupravnem življenju na področju ljubljanskih občin. Posebno pa bodo koristili delegatom pri opravljanju njihove odgovorne naloge.

• **LJUBLJANA:** Ljubljanske občine štejejo danes 283.600 prebivalcev, samo mestno območje pa 238.300 prebivalcev. V Ljubljani živi nad 50.000 začasno prisotnih prebivalcev, gstopota naseljuje v širšem prostoru 320 prebivalcev na km². V ljubljanskih občinah dela 163.000 prebivalcev. Zupan občine Ljubljana Center pa je naš glavni direktor ing. Hugo Keržan.

• **LJUBLJANA:** Na zadnji seji OO ZK skupne službe so bili v Zvezo komunistov ponovno sprejeti: Jože Uršič, Boris Vede ter Perovšek Marija. Na novo pa so bili predlagani za sprejem Tomaž Medvešček in Tomaž Martelanc.

• **MARIBOR:** Na razširjeni seji OOS in OOK so ocenili potek in zaključke javne razprave osnutka Zakona o združenem delu, ter jo po-

zitivno ocenili. Objektivno je bila podana tudi analiza obstoječega stanja

• **MARIBOR:** Delavski svet TOZD nizkogradnje je v komisijo za novacije in racionalizacijo imenoval Bregar Marka, kot predsednika, za člane pa ing. Skribe Mirka, ing. Pukšič Milana, Domanjko Antona in Kramer Ferda.

• **BAR:** Na novem gradbišču Luka, Bar se določi znižana dnevnicna v višini 90 din za koledarski dan. Poročenim delavcem novostanovljenega gradbišča se povrnejo potni stroški za obisk družine v Kopru, enkrat na dva meseca.

• **LJUBLJANA, OGP:** Delavci so na zborih dne 5. 7. 1976 sprejeli in potrdili naslednji samoupravni sporazum:

1. Samoupravni sporazum o osnovnih planih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980

2. Samoupravni sporazum o temeljnih planih razvoja otroškega varstva občinske skupnosti otroškega varstva za obdobje od 1976—1980

3. Samoupravni sporazum o temeljnih planih občinske izobraževalne skupnosti za obdobje 1976—1980

4. Samoupravni sporazum o temeljnih planih za poslovanja za občino v obdobju 1976—1980

5. Samoupravni sporazum o temeljnih planih kulturne skupnosti občine Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1976—1980

6. Samoupravni sporazum o osnovnih planih Občinske zdravstvene skupnosti za obdobje 1976—1980

7. Samoupravni sporazum o osnovnih planih telesno-kulturne skupnosti v občini Ljubljana Moste-Polje za obdobje 1976—1980

8. Samoupravni sporazum o osnovnih planih samoupravne interesne skupnosti starostnega zavarovanja kmetov v SR Sloveniji za obdobje 1976—1980

9. Samoupravni sporazum o temeljnih srednj. razv. dejavnosti soc. skrb. v občini 1976—1980

10. Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za financiranje elektroenergetike

11. Samoupravni sporazum o urejanju odnosov pr proizvodnji premoga

12. Samoupravni sporazum o temeljnih samoupravnih planov interesne skupnosti za nafto in plin za obdobje 1976—1980

13. Samoupravni sporazum o temeljnih planih razvoja železniških zmogljivosti za obdobje 1976—1980

14. Samoupravni sporazum o temeljnih planih razvoja magistralnih in regionalnih cest za obdobje 1976 do 1980

15. Samoupravni sporazum o temeljnih planih razvoja luških zmogljivosti za 1976—1980

16. Samoupravni sporazum o temeljnih planih razvoja PTT

17. Dogovor o temeljnih planih občine 1976—1980

18. Dogovor o temeljnih planih Ljubljana 1976—1980

19. Dogovor o temeljnih planih SRS

20. Samoupravni sporazum o planih v okviru OZD, TOZD ali drugače

21. Samoupravni sporazum o zagotovitvi sredstev za izvedbo srednjeročnega programa razvoja vodnega gospodarstva na območju občinske vodne skupnosti Ljubljana—Sava za obdobje 1976—1980

• **MARIBOR:** Delavski svet TOZD je na zadnji seji izvolil v odbor za informacije Stomajer Franca, Starovashnik Marjana, Košti Antonija in Oberlait Slavo.

Spet smo si stisnili roke

Vsako leto se odvija že tradicionalna izmenjava obiska naših učencev z učenci gradbenega podjetja »Bytostav« iz Češkoslovaške. Tudi letos so naši učenci s tega obiska prinesli polno lepih spominov in veselih prigod, zato je prav, da tudi ostali malo več izvedemo o tem potovanju. Iz dnevnika, ki so ga naši fantje pisali med potjo, smo pabrili najbolj zanimiva poglavja in oglejte si jih:

Malenovice, sredo 16. 6.

Zjutraj smo vstali okrog 8. ure. Čeprav smo bili še vsi utrujeni, smo že občutili, da je potreben zajtrk. Potem smo imeli prost dan. Ob dvanajstih smo se zbrali in smo imeli slavnostno kosilo. Govoril je direktor šole podjetja Bytostav iz Ostrave, potem pa direktor komercialne službe ter tovariš Lojze Cepuš in naš vodja po ČSSR tovariš Ron-da. Na koncu govora smo vsi na zdravili bratstvu in prijateljstvu naših narodov Čehov, Slovakov in Jugoslovancev. Po kosilu smo bili spet prosti in smo nekateri šli obiskat mesto. Ob devetnajsti uri smo imeli večerjo, potem smo gledali polfinalno tekmo med ČSSR in Holandijo. Zmagala je Češka z rezultatom 3:1. Ura je bila že 23 in smo šli spat.

Malenovice, četrtek 17. 6.

Ker smo predčasno prišli v Malenovice, imamo danes in še jutri prosto. Po zajtrku, katerega smo imeli ob 8. uri, smo imeli kratek sestanek, na katerem smo se seznanili z našim programom bivanja na Češkem. Po sestanku je naš avtobus, katerega je vozil Karlo Frilich, odšel v Ostravo po učence Bytostava, ki gredo v Jugoslavijo. Po kosilu smo imeli prosto, nekateri so šli v mesto, nekateri so ostali v domu. Večerjo smo imeli ob 18. uri in smo po večerji gledali tekmo med Jugoslavijo in ZRN, ko je Jugoslavija v podaljšku izgubila 4:2.

Malenovice, petek 18. 6.

Se danes imamo prosto. Po zajtrku, katerega smo imeli kot ponavadi ob 8. uri, smo šli trenirati nogomet za tekmo proti učencem Bytostava. Nogomet smo igrali na pokosenem travniku z majhno žogo, ker druge nismo imeli. Vreme je bilo zelo lepo in smo šli po izvrstnem kosilu v mesto.

Po večerji smo imeli majhno prireditev, ki smo jo imenovali »Pokaži kaj znaš«, na kateri so nekateri igrali klavir, nekateri peči, a eni so pripovedovali vice. Tedaj je tovariš Andrej prinesel žogo, ki je stala dvesto kron in prireditve je bilo konec. Vsi smo dali po deset kron za žogo in smo, čeprav prepozno, šli igrati nogomet.

Koprivnice, nedelja 20. 6.

Na programu imamo obisk tovarne avtomobilov »Tatra« v Koprivnicah. Ob 8. uri je prišel avtobus in smo takoj preko Ostrave šli proti Koprivnicam. Ustavili smo se na

aerodromu Koprivnice, kjer smo prisostvovali pristanku letala. Z letališča smo odšli pogledat stari grad Stramberk, ki je služil kot razgledna točka pred Turki. Potem smo prišli do muzeja »Tatra«, kjer smo si ogledali vse modele Tatre. Krenili smo naprej in smo se ustavili v malem mestu Frenstat, kjer smo v hotelu Radhost imeli kosilo. Pot smo nadaljevali do muzeja lesenih čeških hiš »Valašske muzeum v pri-rode«, kjer smo se zadržali dalj časa ob odličnem programu vaških iger in popevk. Nato smo se vračali preko: Bile, Ostrave, Fridlanda do Malenovice. Zvečer smo gledali tekmo ČSSR : ZRN, Zmaga Češke nad Nemci z rezultatom 5:3, je prinesla Čehom naslov evropskega prvaka.

Ostrava, torek 22. 6.

Po zajtrku smo iz Malenovic krenili v Ostravo, trideset minut kasneje pa smo prišli v šolski center podjetja Bytostav.

Dve uri smo si ogledovali internat, šolo in šolske delavnice, v katerih delajo učenci. Obenem smo se vpisali v spominsko knjigo njihove šole. Potem smo položili cvetje na spomenik padlim ruskim vojakom pri osvoboditvi Ostrave. Spomenik se nahaja na najvišji točki med Ostravo in reko Odro. Zatem smo se z avtobusom napotili gledat mesto. Potem smo se vrnili v dom, kjer smo imeli svečano kosilo in sprejeli tudi spominke.

Cez dva dni smo se v Ostravi ogledali veliko razstavo »Ostrava 76«, kjer je bilo razstavljeno pohištvo, steklo in porcelan, ter različne hišne potrebščine. Po ogledu razstave smo šli samostojno razgledovati severni del mesta.

Ob 12. uri smo se dobili vsi skupaj pri ostravskem gledališču, od koder smo z avtobusom šli na kosilo v dom učencev Bytostav. Potem smo z avtobusom šli na nogometno igrišče ostravskega »Branika«, kjer smo imeli tekmo z učenci Bytostava. Igralci so dobili vso potrebno opremo za tekmo. Naši učenci so kot darilo učencem Bytostava, dali nogometno žogo, katero smo vsi skupaj kupili in se na njo vsi podpisali. Poleg tega smo jim dali še značke SIG 76.

Za veliko zmago 4:1 smo dobili prehodni pokal — veliko kristalno vazo, ki vsako leto ostane pri zmagovalcu. Po končanem srečanju smo šli vsi skupaj v dom učencev Byto-

stav, kjer je bilo prijateljsko srečanje še v tenisu. Po končanem srečanju je bila večerja, po kateri so nam naši gostje organizirali ples z dekleti medicinske šole iz Ostrave. Imeli smo glasbo skupine učencev. To je bil eden od najlepših dnevo v dotedanjega izleta v ČSSR.

Naši učenci so si med obiskom na Češkem ogledali tudi znamenitosti Prage in ko so po 14 dnevih odhajali domov, so vsi enodušno zatrjevali, da odhajajo s težkim srcem, polnim lepih spominov.

V tem času, ko so naši učenci potovali po Češki, so učenci Bytostava bili pri nas v Sloveniji. Svojo »bazo« so imeli v Ankaranu, obiskali pa so tudi Postojnsko jamo in Ljubljano. O obisku so nam takole pripovedovali:

Stanislav Rostaš, Jenda Neubert in Arnošt Tuma:

»V Jugoslaviji nam je bilo zelo všeč in res se nimamo kaj pritoževati. Hrana je bila dobra, prirodo imate čudovito, morje je čudovito, le nekoliko preveč slano. Obiskali smo tudi Koper, ki nam je bil zelo všeč. Na nas so naredile velik vtis ozke ulice, take kot v kakšnih romantičnih časih. Bili smo le premalo navajeni vaše vročine. Tudi Ljubljana nam je bila všeč. To je veliko in čisto mesto, z gostim prometom. Med bivanjem v Sloveniji

Ilija Ereiz

Praksa je potrebna

V tehnični službi na skupnih službah smo srečali Ilijo Ereiza, dijaka srednje gradbene tehniške šole v Ljubljani. Ze pred tem je bil naš učenec in ker je z odličnim uspehom končal šolo se je kasneje vpisal v tehniško šolo. Postal bo gradbeni tehnik.

— Kako pa je šlo letos v šoli?

— Končal sem tretji letnik in mislim, da je že to velik uspeh. Drugače pa je šlo tudi v redu.

— Sedaj si tu na praktičnem delu. Kaj pa počneš?

— Zaenkrat samo prericujem — trenutno opažem, mislim pa, da mi bodo dali kasneje tudi kaj bolj samostojnega za opraviti.

— Ti si pravzaprav prej bil učenec ravske enote. Ali se boš tudi po šoli vrnil tja?

— Najraje bi se. Tam sem že prej delal, imam prijatelje in sploh se dobro počutim v Ravnah. Mislim, da bi mi bilo tam še najbolj všeč.

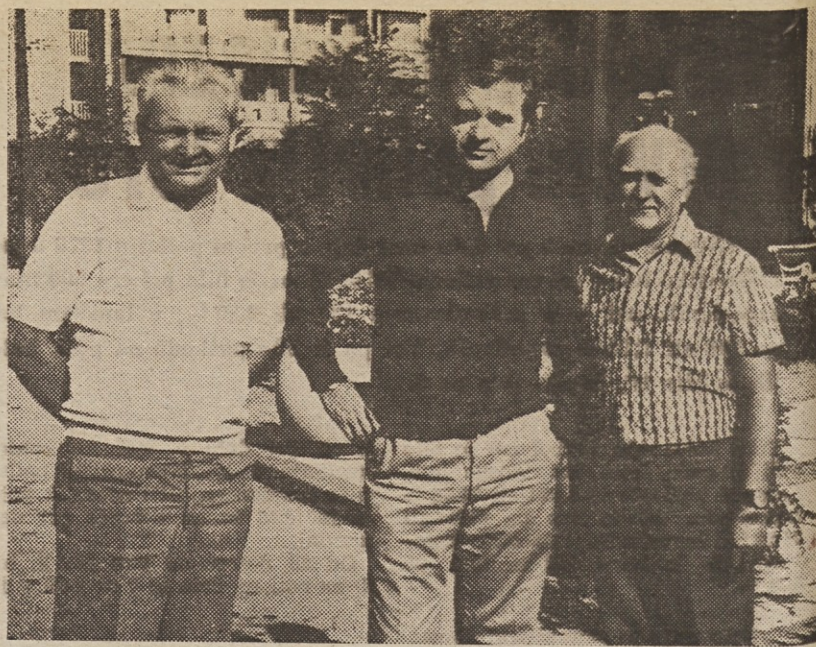
Drugi »praktikanti«, kot jim po domače pravimo, je bil v oddelku varstva pri delu. To je Stojan Pečlin, ki sicer zaenkrat še ni naš študent, vendar prav gotovo pozna Gradis, saj je njegov oče Gradisovec.

— Koliko časa pa boš tu na praktičnem delu?

— Približno mesec dni. Začel sem tu v oddelku za varstvo pri delu, kjer zbiram podatke o poškodbah za temeljitejšo analizo. Najprej sem se seveda malo seznanil tudi z internimi akti in podobnim.

— Kot študent fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo — kadrovsko-organizacijska smer — te najbrž zanima tudi kakšno drugo delo pri nas?

— Seveda. Najraje bi delal v kadrovske socialni službi, kjer bi lahko svoje znanje najbolje uporabil, pa tudi jaz sam bi se tam največ naučil.

»Prvič v Sloveniji in navdušeni,« so dejali češki prijatelji

smo si pridobili dosti prijateljev in to nas zelo veseli.

In kaj menijo njihovi predstojniki?

Tomaž Bunda in tovariš Halfar:

»Bilo je krasno pri vas — od hrane do morja. V Ljubljani smo prvič, tudi v Jugoslaviji. V Ljubljani se počutimo nekako tako kot v Ostravi, domače. Ljudje so zelo ljubezni, mogoče je vaše mesto čistejše od našega. Všeč nam je bilo, da so

ljudje tako prijazni; h komerkoli smo se obrnili, so nam prijazno odgovorili in pomagali. Bilo je čudovito na Vršču, tam je priroda res krasna. Med potjo nazaj se bomo ustavili še v Žalcu, da položimo venec na grob Dušana Vučera, našega starega prijatelja. Ustavili se bomo tudi na Pohorju, kjer smo že bili. Tam so nas dočakali kot v kakšni recepciji na ministrstvu, čeprav je bila ura polnoč.

Obisk pri brigadirjih v Kožbani

Predsedstvo občinske konference ZSMS Ljubljana Center je 10. julija 1976 organizirala obisk brigadirjev MDB »Vida Janežič-Lučka«, ki so bili na delovni akciji »Kožbana 76«. Poleg nosilcev akcije mladih občine Ljubljana Center smo se obiska udeležili tudi predstavniki mladinskih aktivov iz delovnih organizacij, ki so finančno pomagali organizirati in opremiti štiri brigade, katerih namen je bil pomoč na zaostalem področju Goriških Brd. Tudi Gradis je prispeval svoj delež.

Kožbana je eden od zasolkov v Brdih, kjer se ljudje pretežno ukvarjajo s kmetijstvom. Od tu gre široko po Sloveniji najboljše sadje — prve češnje, breskve in grozdje. Najbolj pa so znani ti kraji po odličnih vinih kot so rebula in merlot. Čeprav zemlja dobro obrodi, mladi odhajajo v mesto, kjer je za služek lažji kot pri obdelovanju zemlje. V vaseh, na kmetijah, ostajajo le starci in tem so prišli pomagat mladi iz Ljubljane. Za opraviti je veliko dela — obnova cest, ki so večinoma kolovozi, napeljava vodovoda ipd. Brigadirji MDB »Vida Janežič-Lučka« so se odločili za izgradnjo vodovoda. S pomočjo delovnih organizacij združenega dela, ki so jih finančno podprle, je delo steklo in vasi kot so Kožbana bodo dobile vodo. Morda bo potlej več mladih ostajalo doma na kmetijah in pomagalo eni izmed vej našega gospodarstva, ki jo moramo še tako krepiti, da bomo imeli zadosti kruha vsi, tudi mi v mestu.

Zgodaj zjutraj smo se napotili v smeri Skofja Loka—Cerkno—do bolnice Franje. Eden izmed borcev NOB, ki se je v teh krajih boril, nam je med vožnjo krajšal čas s pripovedovanjem spominov na te kraje pred tridesetimi leti. Po ogledu bolnice, ki je nudila zavetišče tolikim ranjencem med NOB, smo po ozki soteski prišli na Primorsko, si v bližini Kobarida ogledali naselje zvezne MDA — Posočje 76, kjer brigadirji iz vse Jugoslavije pomagajo obnoviti hiše prizadetih ob potresu. Pot nas je nato vodila ob dolini reke Soče do Goriških Brd, ki leže malo višje nad sotesko, kjer je prostora le za strugo reke in za cesto. Ob našem prihodu so se brigadirji ravno vrnili iz delovišča na zaslužen kosilo. Pogovor je hitro stekel in kmalu smo izvedeli podrobnosti o taboru.

Tu dela okoli 100 mladih, mnogo je deklet in prav vsi si prizadevajo, da bi naredili čim več. Vstajajo zgodaj zjutraj ob 4. uri ter po dviganju zastave, jutranji telovadbi in zajtrku, odidejo na delo. Vračajo se popoldne, po kosilu imajo zaslužen počitek, nato proste aktivnosti, šport in kulturo, zvečer pa se zberejo ob tabornem ognju. Njihov dan poteka tako kot v vsaki brigadi in kljub utrujenosti zvečer radi zapojejo in zaplešejo ob tabornem ognju. Pripravili so nam tudi krajši kulturni program, najprej pa smo zaplesali brigadirjem dobro znano Kozaračko kolo. Pri veselo začetem kulturnem programu se je nato malo zataknilo, ker je bila ena od gostij do kosti mokra, ko so ji hoteli pred občinstvom oprati glavo. Malo je bilo huđe krvi, a smo se kljub temu iz Kožbane poslovili z brigadirskim »zdravo« in se vrnili pozno zvečer v Ljubljano polni prijetnih vtisov.

Akcija je stekla tudi v tem delu Slovenije in prav bi bilo, ko bi mladi posnemali vrstnike ter se prihodnje leto udeležili podobnih MDA v čim večjem številu.

Mira Sepić

Stanislav Rostaš, Jenda Neubert, Arnošt Tuma

Učenci Bytostava v Ljubljani

Praznovanje

— Za dan žena sem bila ves dan v postelji.
— Ali si imela mačka?
— Ne, Francija.

Gradisov vestnik

»Gradisov vestnik« izdaja delavski svet podjetja Gradis Ureja gospodarski odbor Odgovorni urednik Lojze Cepuš Tehnični urednik Matija Krnc Tisk Tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani — Izhaja mesečno

Stojan Pečlin

Obiskali so TOZD Frankfurt

Resda majhen kos Gradisa, pa vendar prav tako pomemben, je tisti v Frankfurtu, ki ga žal vse premalo predstavljamo v našem glasilu in z njihovim delom premalo seznanjamo ostale Gradisovce tu v domovini. Danes to popravljamo in v naslednjem sestavku lahko preberete, kako so predstavniki našega sindikata obiskali TOZD GE Frankfur in kaj so tam izvedeli.

V Frankfurt so odpotovali: Andrija Vlahovič, sekretar republiškega odbora SGD Slovenije, Raul Janez, predsednik konference OOS GIP Gradis in Jernej Jeršan, podpredsednik konference OOS GIP Gradis.

Obisk je imel dvojni namen, in sicer: organizirati sindikalno organizacijo ter

ugotoviti, kako sploh živijo in delajo naši delavci v tujini, kako so samoupravno organizirani v sestavi delovne organizacije, kakšen je obseg dela ter s tem v zvezi vračanje naših delavcev v TOZD, iz katerih so bili poslani na »začasno« delo.

V tem času je bil sklican 1. sestanek novoizvoljenega IO OOS in konstituiran izvršni odbor. Devet članski izvršni odbor je izvolil za predsednika Marka Julariča, za podpredsednika Safeta Mujića, za blagajnika Miloša Pleterskega, člani izvršnega odbora pa so: Roman Markuš, Milan Mravnac, Milan Ribič, Slavko Livak, Ibrahim Huskić in Kmetec Franc.

Na sestanku so okvirno obravnavali predlog programa ter pri tem ugotovili, da obstajajo realne možnosti za delovanje OOS in kulturno udejstvovanje, česar do sedaj ni bilo. Navzoči so menili, da je treba izdelati takšen program, ki bo omogočil delavcem zaščiti njihove pravice iz dela in urediti vprašanje angažiranosti enote z deli, saj je sedaj zasedenost nekoliko slabša. Po besedah direktorja TOZD Gašpersiča bi lahko takoj zaposlili približno 100 ljudi, vendar sedanji ukrepi nemške vlade ne dopuščajo nobene zaposlitve tujih delavcev. Zaradi tega nastopa vprašanje zagotovitve dovolj dela; torej moramo računati, da bo treba vračati ljudi v domovino.

Predstavniki sindikata so obiskali v spremstvu direktorja Gašpersiča tudi naše delavce na gradbiščih in se z njimi malo pogovorili. Tako so obiskali podjetje Philip Holzman — obrat za izdelavo betonskih izdelkov, kjer je zaposlenih 56 naših delavcev. Tam jih je sprejel šef tega obrata gospod Apold ter med drugim povedal naslednje:

»Zelo sem zadovoljen s firmo IN- GRA GRADIS, z delom in strokovno usposobljenostjo vaših ljudi, ki so marljivi, točno prihajajo in odhajajo z dela — skratka ni problemov.«

Dovolil jim je kratek sprehod skozi prostore, kjer so zaposleni naši ljudje, vendar je dal vedeti, naj jih ne motijo pri delu. Razgovor je bil kratek, pri tem pa tudi razumljiv — poleg delovne mize namreč stoji ekran, na katerem lahko vsak čas gospod šef spremlja celotno proizvodnjo, nadzira gibanje in delo vsakega posameznika. Pa še to: gospod šef vodi za vsakega zaposlenega tujca posebno knjigo ocenjevanja od 1 do 5, kjer oceni delo, disciplino, vedenje, prihajanje v službo itd.

Srečali so se tako bežno z ljudmi in pri tem govorili s predsednikom DS Maksimiljanom Mejžirjem, gradbenim delovodjem ravske enote. Takole pravi:

»Tu vodim delo že osmo leto — od postavitve njenih temeljev. Obrat se je razširil, včasih je bila to francoska firma. Odgovarjam za 56 zaposlenih, od tega jih dela 15 na montažnih elementih, ostali so železokrivci, tesarji, zidarji, pa žerjavisti. Delo obvladajo strokovno in zadovoljni smo vsi čeprav se čuti pomanjkanje dela in s tem je tudi odpadlo nadurno delo, oziroma naš zaslužek, katerega smo bili navajeni iz prejšnjih let. Delo je zahtevno, dela se z materialom, ogrevanim s paro. V elemente je vgrajena že celotna inštalacija ter so tako naši zidarji tudi monterji. Izdelujemo elemente od predelnih sten,

stropov, fasadnih in drugih elementov. Z delavci sem zadovoljen, sam pa opravljam vse tiste zadeve in razgovore z delodajalcem, kolikor nastopajo kakršnekoli potrebe za delavce. V službo prihajamo z vlakom in smo z doma od 5.—17. ure.«

Na gradbišču Sosenheim so se z ljudmi srečali ob času dopoldanskega odmora. Gradbišče je tako, kot jih poznamo, zasilni prostori — montažne barake.

»Na delo prihajamo z avtobusom,« je dejal delovodja Vincenc Sadl, »za poslenih nas je trenutno ca. 20, pripravljamo pa temelje za stanovanjsko naselje. Način gradnje bo montažen. Vse okrog je še polno zemlje in materiala. Izkop z mehanizacijo opravlja firma CONTI sama, zanjo namreč gradimo. Zadovoljni moramo biti, saj nam dela primanjkuje in nadur ne delamo več. Od doma smo cel dan. Za nas obstaja delo in povratek v Lager-naselje, tu pa zopet vsak za sebe, s svojim privatnim življenjem.«

Celotni kolektiv se je zbral še istega dneva zvečer na zboru. Zbor je obravnaval in sprejel predlog elementov samoupravnega sporazuma o planu za gospodarski načrt 1976-80, samoupravni sporazum o načrtih in pogojih usklajenega nastopanja pri izvajanju investicijskih del v tujini, spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v GIP Gradis, predlog osnutka sporazuma o nagrajevanju, predlog samoupravnega sporazuma o družbeni samozaščiti. Obravnavali pa so tudi ustanovitev OOS, predlog programa dela in plačevanje članarine.

Na zboru je bilo 85 delavcev od skupno 127 zaposlenih. Razprave po posameznih točkah ni bilo. O vlogi in nalogah sindikata ter družbeno-ekonomskih odnosih je govoril Andrija Vlahovič in pri tem nakazal pomembnost osnutka zakona o združenem delu, možnost vračanja naših delavcev iz tujine itd. Vse prisotne so seznanili s pravicami, dolžnostmi in odgovornostmi člana sindikata.

Strokovni posvet — delovodja Sade in direktor Gašpersič (gradbišče Sosenheim)

Zbor je sprejel predloženi program OOS, nakar se je razvila diskusija o: — terenskem dodatku (zakaj je višina terenskega dodatka različna po kvalifikacijah — od 4—20 DM), — socialnem zavarovanju (plačevanje po prispevnih stopnjah kvalifikacij za socialno in invalidsko zavarovanje v Sloveniji), ki ne ustreza v primeru, ko morajo zaradi daljšega zdravljenja v domovino, s tem pa prejemajo 90 % od osnovne plače, o koriščenju zobozdravstvenih uslug itd.

— koriščenje dopusta (v primeru, ko ni dovolj dela v TOZD — brezplačni dopust itd.)

— planiranje dopustov (Werk planira v okviru CONTE za vsakega posameznika, zato ni razloga za izsiljevanje dopusta;

— urnih postavk (osnove so sprejete po predlogu, ki jih je sprejel nemški sindikat za gradbene delavce ter se jih moramo tudi mi držati).

Ob obisku smo povprašali o njihovem življenju tudi nekaj naših frankfurtskih Gradisovcev. Tako so povedali:

JULARIČ MARKO (v Frankfurtu je od 1. 1973 kot KV tesar):

»Že dalj časa čutimo potrebo po sindikalni organizaciji, čeprav delo sindikata ni lahko, saj je organiziranost tukaj v Nemčiji drugačna, kot smo doma. Naklonjenost nemškega delodajalca ni v tem, da se organiziramo, ampak delamo, pa tudi niamo so takšni, katerim ta organiziranost v sindikatu ne odgovarja.

Funkcijo predsednika OOS sem prevzel z odgovornostjo, pri tem pa smatram, da bomo skupaj s celotnim članstvom izvršnega odbora lahko prevzeli naloge in program katerega smo si zastavili. Do sedaj ni bilo nobenega sodelovanja s konferenco OOS v domovini, sami tukaj pa tudi nismo našli oblike, kako delavca vključiti v prostem času v kulturno ali športno dejavnost. Tako nam je ostalo le delo, saj odhajamo že jutraj iz naselja, vračamo se zvečer, takrat pa vsak za sebe izkoristi prosti čas. Osebnost zelo rad prebiram knjige ter druge časopise, kolikor pa je le mogoče, preberem vse samoupravne akte, o katerih razpravljamo. Sem član Zveze komunistov, zato čutim tudi dolžnost, da sem seznanjen o vsem. Nemški jezik ne obvladam, delno razumem, vendar če bo potrebno v okviru sindikata urejati stvari v nemščini, imam tukaj tovariše, ki bodo pomagali.

Še to bi povedal: že zdavnaj ste morali priti med nas, saj le na ta način boste spoznali kako živimo tukaj.«

MUJIĆ SAFET (podpredsednik OOS):

»Ko bomo obravnavali program dela za naš sindikat, bomo konkretni, kaj lahko nudimo našim delavcem »i narod neka kaže.«

PLETERŠEK MILOŠ (blagajnik v OOS in »finančnik« v pravem pomenu besede, vedno razpoložen in dobre volje priskoči na pomoč, ko je vprašanje sredstev »aktualno«):

»Članarina, ki nam bo edini vir sredstev delovanja za našo OOS, ne more biti vprašanje — 0,6 % neto dohodka (saj to še za pivo ni) ne zadostja, v šali seveda, zato predlagam, enotno članarino 5 DM na zaposlenega.«

Direktor TOZD GAŠPERSIĆ JOŽE

»Z ustanovitvijo OOS v naši enoti, bo brez dvoma zaživel tudi kulturno življenje. Osebnost lažje bom urejal nastale probleme, posebno sedaj, ko je pomanjkanje dela. Ljudje niso zadovoljni z osebnimi prejemki — nadure se ukinjajo, delavci, predvsem starejši po stažu na delu v ZR Nemčiji, se želijo vrniti domov — izgledi kažejo, da se nam bo to res zgodilo, kolikor se ne bo situacija spremenila glede možnosti nove zaposlitve. Z ozirom na naloge in pristojnosti sindikata bo tudi po samoupravni »poti« lažje sprejemati ter zagovarjati stališče, kolikor bo res izvršni odbor sprejemal in sodeloval pri izvajanju programa, ki smo ga sprejeli.«

MARKUŠ ROMAN (kadrovnik — sekretar):

»Delovno mesto, na katerem opravljam vsa tista dela, ki so še kako zahtevna za vsakega posameznika, zahteva, da moram izhajati iz stališča in interesa delovne organizacije, istočasno pa držati tisti osebni kontakt z ljudmi, ko nastopam kot človek s človekom — prijatelj. Morda mi to vedno ne uspe, saj smo tudi ljudje po naravi različni.«

MESKO — starejši: (prišel je iz GE Maribor, pri Gradisu že 20 let, izmed prvih delavcev prišel v Frankfurt, skoraj večno po terenu):

»Če bi seštel leta, kolikor sem jih preživel skupaj s svojo družino, lahko rečem, da je to slabih 6 let. Tukaj se počutim kot doma, saj je tudi moj sin zaposlen tukaj, spiva v isti sobi, pa tudi hčerka je poročena v Nemčiji, ter mi je tudi zaradi tega bolj domače.

Uredil sem si dom, nameravam še ostati, če bo le dela dovolj za nas.«

SANDL VINCENC (delovodja):

»Lahko sem ponosen, da se imenujem »Gradisovec«, 26 let sem pri firmi, od tega 11 let v ZR Nemčiji.

Srečno naključje je prineslo, da sem opravil že v letu 1953 delovodsko šolo, ter se vključil v delo pri GE Maribor. V začetku me je »mučil jezik«, vendar sedaj ni problemov, če je treba znanje tudi »povedati«. Delavci so v redu, le nekateri bi želeli hitro zaslužiti, se vrniti, ali menjati službo. Ostal bom še, če bo delo, sicer pa se bomo začeli posiljavati ter se vključili v delo pri posameznih TOZD. Smatram, da nas bodo sprejeli kot stare Gradisovce.«

STRAŽIŠNIK IVAN (GE Ravne):

»Že 11 let delam tukaj, sem zadovoljen, le pozna se, da ni možno opravljanje nadur. Dela primanjkuje, zato pač prosti čas prebijem tukaj v naselju. Vsaj štirikrat letno sem doma, po večini za praznike, ko se tukaj ne dela. Zena je že tudi v letih, vendar je takrat vedno snidenje bolj prijetno in veselo. Če ne bo dela, se bom vrnil v Ravne.«

BABIĆ JOŽE (GE Ljubljana):

»Sem 20 let pri Gradisu, od tega 10 let v Nemčiji. Delam na gradbišču 60 km oddaljeno od tukaj pri izgradnji elektrarne, delam pri tesarskih

Lager Holzman, kjer stanujejo naši delavci

delih skupaj še z nekaj našimi ljudmi. Prehrana, prenočišče je neurejeno. skratka nismo zadovoljni. V začetku sem se želel vrniti, pa sem vztrajal in ostal. Zgradil sem si hišo v Ljubljani, le nesreča je v tem, da sem še vedno sam, ledig in prost, vendar nas tudi tukaj niso pozabili, saj plačujemo davek — na prostost, pa naj kdo reče, kako si prost.

Zeljo imam, da se čimprej vrnem v svojo enoto GE Ljubljano, ter da začnem uživati tisto, kar sem si prislužil.«

Se bi lahko poslušali razgovorom skupinah ljudi, ki so želeli vedeti vse, kako je doma, pri Gradisu, kakšne bodo možnosti vračanja itd. Nekaj delavcev stanuje privatno s svojimi družinami, za tiste, ki so v naselju — Lager Holzman, pa tudi nemški delodajalec bolj spoštuje minimalne standarde za začasno bivanje, kot jih prinaša naš sporazum.

Sobe stanovalcev s tremi posteljami so prostore, svetle in čisto urejene, odvisno koliko posameznik ceni red in čistočo. Za vse je preskrb-

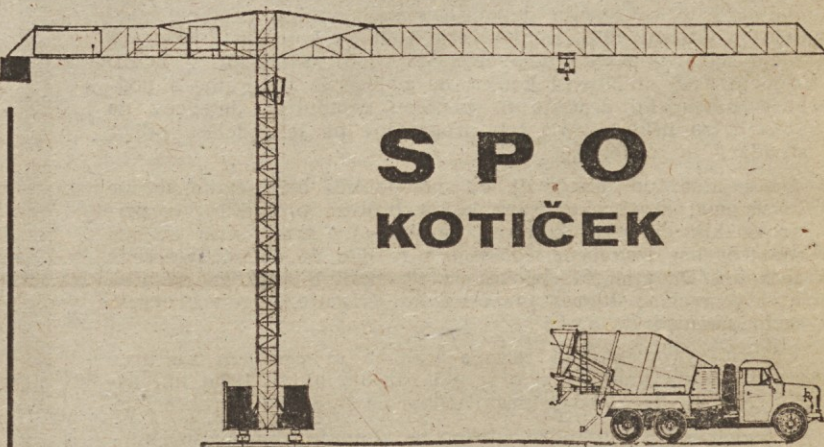
ljeno, da si sam po lastnem okusu pripravi obrok, saj je za vse organizirana le večerja, kateri si pa vsak prinese v svojo sobo, saj ni skupne jedilnice ali drugega prostora. Kar se družabnega življenja tiče, je skoraj v vsaki sobi televizijski sprejemnik, seveda last posameznik, za bolj pestro in svežo osvežitev pa visijo razglednice vseh mogočih »seks bomb«.

Ko so tako z nekaterimi kremljali dolgo v noč, so zvedeli marsikaj o naših delavcih in njihovih željah, ti so dejali:

»Mnogo ste povedali, vendar ko boste odšli, bo ostalo kot je bilo.«

Ravno to je sedaj naloga OOS, da v okviru možnosti pristopi k urejanju navedenih problemov in nalog, sprejetih s programom dela. Če bodo to uredili, bo obisk upravičen.

Ob koncu obiska so naše sindikaliste spremljale besede frankfurtskih delavcev: »Lepo, da ste prišli! Ze zdavnaj bi morali priti ter se pogovoriti v takšnem »krogu« — z delavci!«

Mladi strojniki odhajajo na naša gradbišča

Skupina učencev v SPO zaključuje triletni ukovinarske stroke. Njihova specialnost pa je bila usmerjena predvsem v strojniški poklic, saj je bil praktični del pouka na gradbenih strojih. Praktični pouk je bil v naših servisnih delavnicah, kjer je bila najlepša priložnost za vsakega učenca, da se spozna z delovanjem in popravilom stroja. Zadnje učno leto pa so bili učenci dodeljeni na razne gradbene stroje, kjer so pod nadzorstvom izkušenih strojnikov upravljali stroje.

Torej na obeh področjih so imeli učenci velike možnosti za spoznavanje tehnike, posebej se zato, ker so jih poučevali izkušeni strojniki, mojstri in strojniki z bogato prakso s tega področja.

V tem učnem obdobju so njihovi učitelji ugotovili, da nekemu bolj leži teorija, drugemu pa spet praksa. Eno in drugo bo treba uskladiti in le na ta način bo vsak postal mojster svojega poklica, vendar še z enim pogojem, da se uvede specializacija po vrstah strojev. Če bo specializacija upeljana in izvedena, bo efekt ne samo na strokovnem področju, ampak tudi v finančnem pogledu za skupnost.

Tehnologija v gradbeništvu zahteva tudi na tem področju kompletnega strokovnjaka. Ne samo da pozna stroj in z njim upravlja, ampak mora znati tudi delati s strojem tako da izkoristi njegovo moč, naprave ter kva-

Najboljši iz te generacije Ivan Svager in njegov instruktor tov. Satelšek

litetno opravi delo v odrejenem času. Gradbena operativna zahteva od nas mojstre — specialiste kot so poznani z prejšnjih generacij Balažič, Helbl, Špeh, Jelen, Haramas, Satelšek, Bac, Rus in še mnogo imen bi bile za naštevati, saj je teh mojstrov svojega poklica preko štiristo.

Sedaj se podajajo na gradbišča naši mladi strokovnjaki, da bodo sčasoma prevzeli stroje, samostojno nadaljevali zahtevna dela ter prevzeli tudi sloves svojih prednikov.

L. S.

Strokovni kader — direktor Gašpersič, sekretar Roman Markuš, finančnik Pleterski in gost Jernej Jeršan

Leningrad - Moskva(I)

Vtisi s potovanja

Ne zamerite nepovezanosti in neurejenosti mojih zapiskov o dveh največjih mestih ene največjih držav na svetu — Rusije. Obiskal sem jo namesto dopusta v Ankaranu ali Poreču.

Vtis brezmejnosti te prevzame in je prisoten povsod, na vsakem koraku, to ni le privid, saj je Rusija ogromna dežela. 250 milijonov ljudi živi v deželi, ki je dvainpolkrat večja od Evrope, ali pa drugače, obsega dobro šestino vsega kopnega.

Le bežne carinske formalnosti so nas ločile od brezcarinske trgovine in v bifeja na Brniku, kjer smo si oskrbeli malenkosti za popotnico.

Po treh urah letenja s »TUPO-LJEVIM 134«, last INEXADRIJE, smo pristali na letališču v Leningradu. Polet je bil miren, tako da smo v lepem vremenu tudi z višine 11 km lahko opazovali razgibanost pokrajine pod seboj. Pomaknili smo svoje ure za dve uri naprej, torej smo pristali ob 21.00 uri, čeprav je bilo tu še svetlo kakor pri nas pozno popoldne. Tiste dneve se je v tem mestu zmrzalo ob 23 uri in se zopet pričelo svitati ob 2.15.

Avtobus nas je odpeljal v hotel »LENINGRAD«, kateri stoji na obali reke Neve. Prav nasproti hotela pa je zasidrana zgodovinska 126 m dolga križarka »AURORA«. Tu smo prebili štiri dni in si ogledali del lepote, po velikosti drugega največjega mesta Rusije Leningrada.

Ponovno se opravičujem na neurejenem podajanju vsega, kar smo videli v teh dneh, saj se v tako kratkem času ne da urediti vseh vtisov in zapazanj.

Leningrad je gospodarsko, znansveno in kulturno središče. Mesto stoji ob izlivu reke Neve v finski zaliv in ima okoli 4 milijone prebivalcev, gradili pa so ga po načrtih najboljših ruskih in evropskih arhitektov tedanjega časa. Gradili so ga za časa Petra Velikega I, ta je prepovedal vsako gradnjo hiš v tistem času v tedanji Rusiji, vsi zidari pa so morali na gradnjo v tedanji Peterburg. Ker stoji na rav-

nini in močvirnatih tleh, je bil grajen z velikimi napori in zahteval velike človeške žrtve. Brez dvoma je to eno najlepših mest v Evropi, stoji na 101 otočku ter ima čez 400 mostov čez reko Nevo in njene kanale. Mesto je v nasprotju z Moskvo bilo grajeno urbanistično in planirano. Ceste so široke in ravne, veliko trgovin, galerij, gledališč, muzejev, veliko križišče železnic in plovni poti kar ga dela veličastnega.

Petrograd je bil od leta 1712 dalje, kar dve stoletji prestolnica carske Rusije. Po Leninovi smrti leta 1924 pa so ga v spomin na velikega Ruskega revolucionarja preimenovali v Leningrad.

Ogledali smo si ruski muzej, ki ima 300.000 eksponatov in slik vseh velikih ruskih mojstrov.

ERMITAŽ (pomeni prebivališče puščavnikov), je eden največjih muzejev na svetu. Najprej je bila to palača, kamor so se zatekali ruski suvereni in se skrivali pred javnostjo, od tod tudi ime. Jedro eksponatov tvori zbirka Katarine II, za katero je leta 1763 dala napraviti paviljon, kasneje pa so objekte dozidavali. Zbirka obsega eksponate iz slikarstva, kiparstva, umetne obrti, denarja, medalj zlatarstva in gem. V njej je tudi ogromna kolekcija italijanskih in holandskih slikarjev (REMBRANDT 40 del). Po vrednosti pa sta na prvem mestu dve »Madoni« Michelangela. Samo gem (tj. drag kamen ovaljne oblike z vrezano ali izrezano reliefno podobo je v zbirki čez 26.000. Velikost muzeja je težko opisati za lažjo predstavo samo nekaj podatkov. Za malo boljši ogled vsega bi potreboval 11 let, če bi muzej obiskoval vsak dan. Ima 2,5 milijona eksponatov, 2000 dvoran 117.000 vrat skupna dolžina hodnikov in sob znaša več kot 45 km, dnevno pa ga obišče 20.000 ljudi. Sarkofag Aleksandra Nevskega je iz čistega srebra in tehta 1.600 kg.

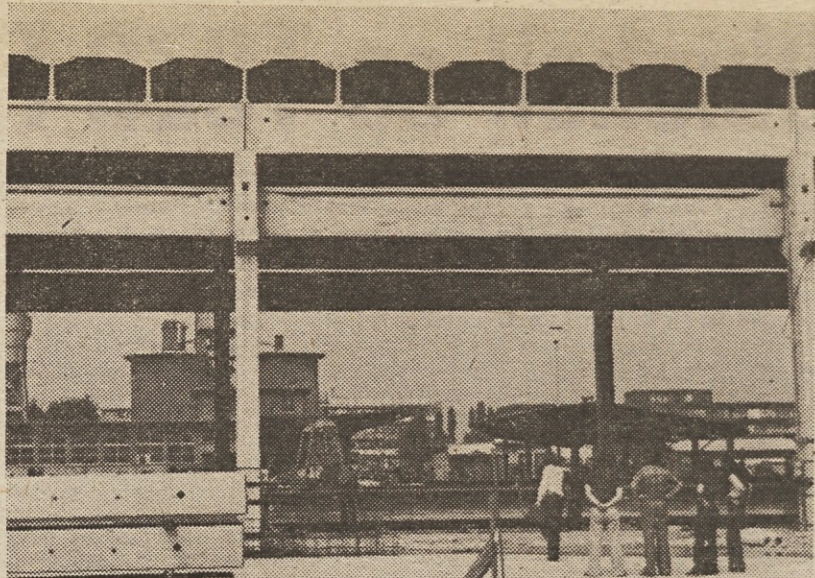
Se to! V dvorani GENERALOV je 332 slik slavnih ruskih vojskovodij, med njimi je tudi naša gore list — Crnogorec (kdo drugi od naših je dober vojak — ime sem pozabil). Na dvorišču med zgradbami stoji granitni obelisk — steber, visok 47 m in tehta 600 ton, postavili so ga v čast zmage Petra Velikega nad Svedji.

Petrov dvorec, je sklop parkov, fontan in dvorcev na površini 102 ha, začeli so ga graditi 1714. leta, na »gradbišču« pa je bilo tudi po 65.000 delavcev. Vsak dvorec in fontana ima svoje ime kakor: Sahovska gora, Piramida, Čaša, Aleja fontan, Velika kaskada, Rimska fontana, Sonce, Neptun ... skupno 146 fontan.

Petro-Paveljska trdnjava. Stoji na otočku in grajena v 18. veku deb. zidov do 12 m. V njej so bili zaprti znani ruski revolucionarji med njimi tudi Leninov brat. Jejniki so bivali v celicah, kjer je bilo »poništvo« (postelja, miza, stol, tuč, drugega v cenci ni bilo) iz železa, ter so bili priklenjeni na steno in v pod. Znana je po tem, da iz nje nikoli ni uspelo pobegniti nobenemu zaporniku. Pred iztekom kazni je bil izpuščen le Maksim Gorki, za katerega je ljudstvo zbralo v tistem času neverjetno odkupnino 10.000 zlatih rubljev.

IZAKOVA CERKEV (»Isakijevski sobor«). Cerkev je bila grajena po načrtih italijanskega arhitekta MONFERRANA 1818—1858. Temelji segajo v globino 7 m s površino 24.000 m², zidovi so deb. 5 m. cerkev ima površino 14.000 m² in lahko sprejme 14.000 vernikov, gradili so jo 40 let in je pri gradnji sodelovalo 40.000 ljudi, od leta 1929 je cerkev muzej. Se nekaj o razsežnosti: vhodna vrata velikosti 42 m tehtajo 20 ton, stebri vhoda imajo po 114 ton (iz enega kosa granita, na katerih se še poznajo sledovi II. svet. vojne). V cerkvi je 13 vrst marmorja, 200 slik in 62 ogromnih mozaikov, stebre ob oltarju oz. ikonostasu so iz mahlita in lazarita vsak od njih pa tehta 7 ton, za pozlatitev kupole so porabili 40 kg zlata — kakšno bogastvo? Obnavljali so jo 30 let, ter jo po zapiskih, slikah in načrtih postavili v prejšnje stanje.

Med drugo svet. vojno so bile cerkve, muzeji, palače in druge zgodovinske zgradbe več ali manj porušene. Po vojni so vse obnovili in jih spravili v prvotno stanje, za kar so porabili ogromno časa (30 let) še več pa denarja. Delno so obvarovali zgodovinske objekte tako, da so bili poleti prekriti z zeleno (trava) pobarvanim platnom. pozimi pa z belo. Eksponate iz muzejev, ter druge dragocene stvari so poskrili po kleteh, večji del dragocenosti pa so odpeljali v Sibirijo, ter jih po končani vojni spet postavili na svoja mesta. (nadaljevanje prihodnjič)

Gradisovih hal z značilnimi y nosilci je vse več po Sloveniji

Razvoj gre dalje

Naš obrat gradbenih polizdelkov je eden tistih, kjer novosti najprej pridejo do izraza, ker pač delajo pretežno serijske primerke za naše gradbeništvo. Trenutno delajo največ fasadnih elementov in sicer predvsem prednapete fasadne elemente za izolacijo, t. i. »sendvič elemente«. Se vedno so zelo aktualni Y nosilci z veznimi variantami, z večjimi in manjšimi razponi, z urejenimi profili za obežanje instalacij itd.

Ko smo se pogovarjali v tem obratu glede drugih novosti, so nam povedali, da je za nove stvari treba kupiti tudi nove stroje. Želeli pa bi večje sodelovanje med projektanti in proizvodnjo, saj bi tako prišli do montažnih elementov za stanovanjsko izgradnjo. To so pojasnili s tem, da pač oni lahko proizvajajo nove izdelke, vendar če to ne sprejmejo projektanti in preko njih kupci, je vsak trud odveč. Konkretno pri Gradisu še ni čisto jasno, kako naj bi izgledala taka montažna gradnja

stanovanj. Sicer imajo razne zamisli, vendar je na tem področju še dosti dela.

Pri delih na betonskih ceveh bodo poskušali soopremiti daljše cevi, približno 2,5 m. Z raznimi unikati poskušajo prodreti tudi na področje cestogradnje in tipiziranja.

Trenutno vodijo tudi razgovore za uvajanje montažnih elementov za čistilne naprave (z inozemskim partnerjem). Problem je samo start in s tem v zvezi investicije — glede prenosa njihovega znanja k nam.

Na področju vinogradništva bodo prav gotovo še razvijali svojo proizvodnjo, drugače pa sedaj delajo predvsem le po naročilu. Njihovo temeljno načelo je, da je potrebno to, kar še delajo, še bolj kvalitetno izdelovati in ceneje prodajati. V sedanjem času pa si kakšne bistvene novosti ne morejo privoščiti. Ob vsem tem iščejo tudi poti, kako pridobiti surovine za proizvodnjo, saj je to ena glavnih nalog razvoja.

NADALJEVANJE Z 2. STRANI NADALJEVANJE Z 2.

Pomembna seja...

nih primerih največ 80 nadur, smo imeli letos ob polletju — v tisočih nadur:

več kot 80 nadur	17	3
na mesec	17	3
50 do 80 nadur	180	28
do 49 nadur	442	69
Skupaj nadur	639 tisoč	= 100 %

Relativno največ nadur, še posebej tistih nad 50 so imeli v enotah: SPO, GE Jesenice, Maribor, Ljubljana in Koper.

Zakon in sporazum določata, da mora imeti vsak delavec določeno število ur prostega časa na dan in na teden. Upoštevajoč ta predpis bi smel delavec imeti največ nekaj čez 30 % nadur na mesec.

Takih delavcev, ki so obračunali več kot 30 % nadur povprečno na mesec (vključno z zimskimi meseci) smo imeli ob polletju 262. Takih z več kot 40 % nadur povprečno na mesec (73 in več nadur na mesec od januarja sem) pa celo 34 delavcev! Rekord je dosegel delavec v GE Koper s 53 % nadurami!

Bolje bo da samoupravne delavske kontrole v TOZD čimprej to pregledajo. Nam, odgovornim delavcem pa v osvežitve določilo (62. člena) sam. sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu:

»Na podlagi prejetih analiz moramo redno razpravljati o problematiki dela v podaljšanem delovnem času in z ustreznimi ukrepi preprečevati morebitno naraščanje tega (nadurnega) dela oziroma skrbeti, da je uvajanje dela v podaljšanem delovnem času v skladu s predpisi«.

Afriška modrost

Poglej dobro, če gori sveča, preden upihneš vžigalico.

Grmič daje včasih več sence kakor največje drevo.

Dovoljene OD presegamo in ne presegamo

Se dve stvari so bile obravnavane ob tej priliki na konferenci OOS. Obrazložena je bila delitev osebnih dohodkov glede na predpise o tem kakšni so lahko doseženi ali kot jim še pravimo dovoljeni OD v primerjavi z izplačanimi OD.

Iz posebnega prikaza, posredovanega na seji se vidi dvojce:

1. po uradni metodologiji, ki velja na zunaj, imamo zelo ugodno sliko, saj nobena TOZD ni prekoračila dovoljenih OD; pozitivna razlika pa znaša celo 15 % — kar kaže na (pre) blaga merila sporazuma v gradbeništву;

2. po merilih skupščinske resolucije (porast OD sme biti največ 90 % DP) oziroma po internih merilih presegamo dovoljene OD za 2,3 % od tega v petih TOZD občutno, to je prek 10 %.

Podrobnejše navedbe in razlogi za to bi tekst še bolj podaljšali, poleg tega pa se morajo v vsaki TOZD posamični delavci temeljito pogovoriti o svojih osebnih dohodkih — glede na dosežene rezultate — razvidne iz analize.

Se bolj zaskrbljujoče kot preseganje dovoljenih OD za vse delavce je to pri organizatorjih proizvodnje. Izplačevanje nagrad organizatorjem v nekaterih TOZD kljub slabim rezultatom je škodljivo vsaj iz naslednjih razlogov:

- krši se predpis, interno merilo;
- ne seznanja se (v dovoljni meri) organizatorjev z gospodarskim položajem in s tem krši osnovne pravice delavcev samoupravne družbe (biti obveščen in sodelovati);

Ne začenjaj prepira, če vidiš, da imaš za nasprotnika boksaarja.

Razbitega zvona ni mogoče zlepit.

Preden se oženiš, imej obe očesi odprti; po poroki pa eno zapri.

Belokožci so beli samo zunaj; znotraj so prav tako črni kot mi.

V žganju je utonil že marsikdo, ki je znal plavati v vodi.

Najboljši denar je dobra puška.

Naslonimo se na lastne sile

S SKUPNE SEJE ODBORA ZA RAZVOJ IN ORGANIZACIJO IN ODBORA ZA NAČRTOVANJE IN NOTRANJO DELITEV DOHODKA

V avgustu je bila seja odbora za načrtovanje in delitev dohodka, kjer so obravnavali osnutek srednjeročnega programa razvoja Gradisa do leta 1980. Tega bi morali nato v naših TOZD obravnavati in sprejeti najkasneje do 3. septembra 1976. Dopolnitve in eventualni popravki bodo vnešeni najkasneje do konca leta 1976.

Te dopolnitve veljajo med drugim tudi za področje zdravstvene zaščite delavcev in sicer bosta kadrovska socialna in tehnična služba skupaj s TOZD, sindikalno organizacijo in odborom za standard in rekreacijo dopolnili s konkretnimi predlogi najkasneje v oktobru 1976. Enako velja tudi za konkretne naloge s področja socialne zaščite delavcev. Se v letu 1976 bodo v TOZD s pomočjo KSS oblikovali konkretne naloge in programe s področja stanovanjske gradnje in pogojev nastanitve delavcev na gradbiščih, za usklajevanje teh programov pa je zadolžen odbor za standard in rekreacijo.

Na seji so tudi poudarili, da morajo biti do začetka sezone 1977 vse cene za obroke hrane kakor tudi za prenočišče (v približno enakih domovih oziroma barakah na gradbiščih) za vse delavce Gradisa izenačene. Morebitne razlike do ekonomske cene pokriva TOZD za svoje delavce iz stroškov terenskega dodatka znižanih dnevnic, nadomestila za ločeno življenje, oziroma regresa za prehrano med delom.

Celovita problematika telesne kulture in program kulturne dejavnosti bosta vnešena v program razvoja (do l. 1980) najkasneje v oktobru, ko ju bo pripravil odbor za standard in rekreacijo.

V sodelovanju s tehnično službo na skupnih službah in skupnostjo gradbenih enot ter SPO bo odbor za investicije še v letu 1976 ponovno izračunal predvideno mehanopremljenost ter predvideno iztrošenost osnovnih sredstev, obenem pa bo tehnična služba pripravila skupaj s TOZD SPO usmeritev tega obrata zlata na podlagi srednjeročnih planov gradbenih enot. Iz proizvodne usmeritve naših TOZD in večje zunanje trgovinske usmeritve v dežele v razvoju izhaja tudi potreba, da se uvoz opreme in rezervnih delov načrtuje za daljšo dobo, prvenstveno pa moramo težiti k nakupu domačih izdelkov.

Odbor interne banke bo v sodelovanju z gospodarsko finančno službo, ROS in APS izdelal metodologijo finančnega planiranja in sicer do konca leta 1976.

Analitsko planska služba bo v dokončni redakciji programa razvoja izdelala natančnejši pregled razporeditve obveznosti združevanja sredstev za skupne naložbe, z naslednjimi podatki:

- skupno predvidena sredstva za posamezno skupno naložbo,
- del, ki odpade na planirano obdobje,
- razporeditev obveznosti združevanja sredstev po TOZD in letih v okviru planiranega obdobja.

APS bo do novembra 1976 v sodelovanju z ostalimi strokovnimi službami izdelala tudi program dela na področju planiranja z zadolžitvami, roki itd. in ga predloži v sprejem.

Glede investicije na Pokljuki (11.760.000) za počitniški dom so člani odbora menili, da mora biti pred pričetkom združevanja sredstev sklenjen poseben samoupravni sporazum za to združevanje, ki zadeva tudi »Slovenija ceste« in »Primorje«.

Strokovne službe skupnih služb bodo v predlog rebalansa vnesle tudi predvidevanja, ki bodo izhajala iz novih odnosov v GAST.

V zvezi s planiranjem je odbor predlagal centru za izobraževanje, da organizira seminar o planiranju za najodgovornejše delavce — nosilce planiranja.

Na seji odbora za načrtovanje sta bila po obravnavi analize poslovanja za I. polletje 1976 sprejeta tudi naslednja pomembna sklepa:

a) — Z naslednjim obračunskim obdobjem morajo vse TOZD in skupne službe preiti na bruto sistem obračunavanja OD, kar pomeni, da morajo biti vsem delavcem izdane odločbe o bruto znesku OD. Kontrolo izvedbe te naloge izvršita GFS in OOS.

— Bruto vrednost točke mora biti za vse delavce v okviru posamezne TOZD oziroma skupnih služb enotna.

— Da bi v celotnem Gradisu imeli enotno bruto vrednost točke, glede na to, da so nekatere že spremenile vrednost točke na 8 par bruto na uro, predlaga odbor, da ostale TOZD v okviru svojih zmognosti preidejo na enotno vrednost točke (8 par bto/h) s pogojem, da predhodno sprejmejo svoje samoupravne sporazume o delitvi OD delavcem po delovnem učinku in izvršijo popravke v AODM in AOD zaradi očitnih napak.

b) — Odbor priporoča TOZD, da glede na svoje specifičnosti preuči vzroke prekomernega porasta bolezenskih dopustov, nermalnega odstotka nadur in drugih neskladij, navedenih v »analizi OD za I—VI/76« in ukrepa za odpravo teh neskladij.

Iz vojske nam pišejo

Ker sem na odsluženju vojnega roka v Bitoli, sem se odločil, da

Mustafa Hamidić

se oglasim vsaj s kratkimi pozdravi. Po končani obveznosti v vojski se bom vrnil v svoje podjetje — Gradis. Želim pozdraviti celoten Gradisov kolektiv, posebno pa šetiste na Jesenicah in bratranca Halila ter zeta Vehbijo. Se vnaprej pa bi rad dobival Gradisov vestnik.

Hamidić Mustafa
V. P. 4519/22
97002 Bitola

Iskrena hvala!

Iskreno zahvalo izrekava članom delovne organizacije GRADIS iz Kopra za izraženo sožalje ob smrti najinega dragega Poldeta, za darovane vence in za spremljanje na njegovi zadnji poti.

Zalujoča žena Vera in
sin Silvano Torkar

Ob prerani smrti moje matere se iskreno zahvaljujem članom kolektiva TOZD GE Ljubljana, ki so jo pospremili na zadnji poti, ter sindikatu za venec.

Padovnik Maks

Slovenski pregovori

Ako bi ljudje ne mrli, konj ne drli, bi bili že davno svet podrl.

Ako družina ne bo besna, gostom ne bo hiša tesna.

Ako hočeš veliko let šteti, moraš od malega zmerno živeti.

Ce nimaš napake, se pojdi ženit, pa jih boš takoj dosti imel.

Ce pridem, pridem sit, ali pa ne pridem več, je rekel komar.

Bedak zna več vprašati kakor sedem modrijanov odgovoriti.

Bolje dvakrat vprašati kakor enkrat preslišati.

Bolje je funt pameti kakor cent moči.

Clovek se mora po ljudeh ravnati, ne ljudje po cloveku.

Ce se moškemu kaj pove, gre pri enem ušesu noter, pri drugem pa ven; če ženski gre pri obeh ušesih noter, pri ustih pa ven.

Ce hočeš prijatelja izgubiti, mu moraš denarja posoditi.

Clovek brez žene kakor soba brez stene.

Med dopustniki v Poreču je vedno najbolj priljubljena igra — kegljanje. In če se še vreme malo »skisa«, potem dvoboji med ekipami, ki štejejo kar po 7 igralcev v vsaki ekipi niso tako redki. In če se vmes reče še kakšna krepka, potem je dopust vseeno prijeten, pa čeprav greš domov z malo manj barve kot bi šel sicer

Boljši en mir kot sto vojsk. Se več! Boljši zakrpan mir kakor pa zlikana tretja svetovna vojna.

Ce hočeš, da te opravljajo, se oženi. Ce hočeš, da te hvalijo, umri. Rado se zgodi tudi narobe.

NEZGODE NAS OPOZARJAJO !!

V mesecu juniju in juliju 1976 se je pri delu poškodovalo 82 delavcev, na poti z dela in na delo pa sta se poškodovala 2 delavca.

TOZD GE Celje (9 poškodb)

- Vidaković Nikola, tesar. Kljub temu da ni določen za delo na krožni žagi je imenovan hotel na njej odrezati desko. Pri rezanju ga je zaneslo tako, da si je poškodoval levo roko med palcem in kazalcem.
- Kerezović Stojko, KV delavec. Imenovan je delal pri montaži opažev za stene. Z lomilko je hotel potisniti opažni element, pri tem pa mu je lomilka zdrsnila z elementa in ga udarila po prstancu leve roke.
- Lukač Slavko, vajenec. Ob pripenjanju opaža na žerjavno jekleno vrv je imenovan snel vrv z opaža. Med tem je žerjavist vrv napel tako, da mu je stisnilo roko.
- Hasić Asif, vajenec. Pri izstopu iz delovnega odra je padel iz višine ca. 1 m ter si poškodoval desno nogo v gležnju.
- Pršić Hude, PU zidar. Pri dvigovanju bremena v skupini mu je stisnilo prst in sicer palec desne roke.
- Subašić Zajim, KV tesar. Pri montaži cevnege odra je istega obešal na žerjav. Žerjavist je na komando dvignil, pri tem se je oder začel nagibati na katerem je imenovan stal. Skočil je iz odra na kanal in si poškodoval hrbtenico.
- Ostić Nedeljko, PK delavec. Z japonskim, ki ga je vzel iz drvarnice je šel pobirati smeti. Ko je potegnil japonski iz drvarnice je padel in si poškodoval obraz.
- Kline Karolina, snažilka. Imenovana je nesla smeti iz barake v kason za smeti. Stopila je nerodno tako, da ji je spodrsnilo ter je padla na levo roko, katero si je poškodovala v zapestju.
- Stevanović Puniša, KV tesar. Pri razopaženju stene je nepravilno stopil in si zvil levo nogo v gležnju.

TOZD GE Jesenice (12 poškodb)

- Vagaj Vladimir, PU tesar. Oderska cev, ki jo je nameraval dati v klet za podpiranje, mu je padla na levo roko in mu poškodovala prstane na levi roki.
- Ostojić Ranko, KV tesar. Pri razopaženju betonske stene pri dvigalu jaska je imenovan stopil na oporo opaža in ni opazil, da je tam žičnik, ter je tako stopil na njega si poškodoval levo nogo.
- Dedić Ibrahim, KV tesar. Pri montaži siderne odprtine v steno mu je spodrsnilo ter je padel vznak. Pri tem je zadel ob odersko cev in si poškodoval desno stran hrta.
- Čota Jozo, NK delavec. Pri odnašanju oderskih cevi iz plošče je imenovan stopil na tramci se ob njem spotaknil tako, da je padel in si pri tem zvil nogo v gležnju.
- Djogić Ferid, PU tesar. Pri sortiranju in zlaganju oderskih cevi, mu je cev padla na levo roko.
- Ilić Miladin, PU tesar. Imenovani je razopaževal jasek pri tem pa je udaril z desno roko v že razopažen material v katerem je bil žičnik tako, da si je ranil desno roko na gornji strani dlani.
- Glavić Borjan, KV tesar. Pri razkladanju varilnega transformatorja iz kamiona so zaradi nepričakovane teže trije delavci nekoliko popustili, četrtemu pa je varilni transformator stisnil stopalo leve noge.
- Čobić Lazar, PU zidar. Imenovani je s sodelavcem zazidaval končna stikala v

kanalu iz stopnega dela SCAP. Sodelavec se je povzpel po lestvi iz kanala ker je občutil neko telesno slabost, nato pa je v kanalu nastala eksplozija oz. izbruh ognja tako, da je bil imenovan opečen po obrazu in rokah.

- Sulić Razim, KV zidar. Imenovani je na lestvi pokrival betonske stene s folijo. Pri tem se je zlomila ena stranica lestve, tako da je padel, pri padcu se je ujel z levo nogo med prečke lestve in se poškodoval.
- Bajrić Hasam, KV zidar. Imenovani je stal na kamionu, ki je imel nagnjen keson in z lopato čistil beton, ki se je prijel za dno kesona. Z eno nogo se je upiral na zadnjo stranico kesona. Sodelavec ki je stal poleg avta pa je z rokami zamajal keson, da bi se beton lažje odlepil. Pri tem je zadnja stranica padla iz ležišča imenovani je izgubil oporo in padel ca. 3 m v temeljno jamo in si poškodoval roki, nogi in glavo.
- Muftić Derviš, PU strojnik. Pri zapenjanju odrezkov mu je iz vročega odreska odletel železni drobec v desno roko.
- Vrebać Camil, PK delavec. Pri ravnanju podložnega betona za vezni kanal na objektu K-11, mu je sodelavec iz nepazljivosti vrgel lopato betona višine ca. 2 m in mu poškodoval desno stran kolka.

TOZD GE Koper (3 poškodbe)

- Kozlović Ernest, KV delavec. Pri rezanju deske je žaga izkočila iz svojega zarezanega vodila in mu poškodovala palec leve roke.
- Seferagić Esad, PK delavec. Imenovani se je zapletel v vrv iz konoplje s katero je dvignil malto zidarjem. Pri tem je padel in si poškodoval desno roko.
- Muminović Asim, PU delavec. Imenovani je navezoval krovne plošče za dvig z žerjavom. Plošča se je nagnila in s tem ogrozila, da bi padla delavcu na noge, ta je odskočil ter si pri tem izvil desno nogo v gležnju.

TOZD GE Ljubljana (10 poškodb)

- Maglič Sulejman PU tesar. Ob razopaženju stene mu je padel iz rok oz. spodrsnil opažni element tako, da mu je poškodoval desno nogo.
- Djuranović Borivoj, PU delavec. Pri čiščenju plošče imenovani ni hotel imeti na sebi delovne bluze kljub opozorilu delovodje. Bil je v sami majici ter se tako zapel za armaturo in si zarezal kožo na levem kolku.
- Maglič Sulejman, PK tesar. Pri izdelavi opaža za steno v kleti mu je padel tujek v desno oko.
- Omerasević Mustafa, PU delavec. Pri opiranju opaža sten se je udaril z železno cevjo po mezinu leve roke.
- Rešani Rasim, KV tesar. Ob nameščanju razpore opaža je razpore spodletelela, zaradi zamaha je imenovani zadel z desno podlahtjo v žico armaturne mreže in se ranil.
- Mumlin Gromilič, KV delavec. Pri prenosu lesa po gradbišču je imenovani stopil na kamen in padel, ter si pri tem zvil desno nogo.
- Kejtnić Drago, PU delavec. Pri delu na gradbišču se je poškodoval.
- Bejta Adem, PU delavec. Pri kopanju kanala za cevi se je imenovani spotaknil, padel pri tem pa ga je opažni element udaril po desni roki tako, da mu jo je poškodoval.
- Mamlić Dmitar, KV strojnik. Pri prijemanju cevi dodane iz višine je drobec železa imenovanemu padel v oko.
- Palić Vriz, KV zidar. Pri razopaženju kletne plošče mu je YU nosilec stisnil sredinec leve roke.

TOZD GE Ljubljana-okolica (3 poškodbe)

- Ivić Rajko, KV tesar. Imenovani je delal na odru na lesenih kozah višine ca. 70 cm ko je stopal iz odra na tla je tako nerodno stopil, da si je poškodoval desno nogo v gležnju.
- Kovačević Ivan, NK delavec. Imenovani je premeščal plohe na delovnem odru. Pri premeščanju enega od njih se je le ta prevlel na težišču tako, da je nasprotni konec udaril delavca v levo stran hrbtnega koša.
- Karažija Ivan, PU delavec. Imenovani je iz delovnega odra s sodelavcem dvigal terasno polico dolžine 2,25 m, ko sta polico dvignila v višino parapeta ca. 90 cm mu je delovni oder zanihal tako, da mu je polica zdrsnila iz rok in padla na koleno leve noge.

TOZD GE Maribor (19 poškodb)

- Muršić Franc, PU tesar. Pri rezanju deske je imenovanemu spodrsnilo in si pri tem poškodoval mezinec na desni roki.
- Kaplić Ivan, PU tesar. Pri postavitvi igličastega dvigala mu je zdrsnila iz rok ročica za ročno dviganje in ga udarila po kazalcu desne roke.
- Simovnič Jože, PU strojnik. Pri čiščenju betonskega mešalca so imenovane-mu lopatice strojev poškodovale desno roko v zapestju.
- Smolek Ivan, KV zidar. Imenovani je s sodelavci vezal opaž in si pri tem s škarpami za rezanje železa poškodoval sredinec na desni roki.
- Janušić Drago, PK delavec. Imenovani je pomagal pri krivljenju betonskega železa. Med krivljenjem ko je potiskal krivljano palico naprej mu je iskra padla na sredinec leve roke.
- Fuš Ljudevit, KV tesar. Imenovani je montiral cevni oder pod ploščo. Ko se je vzravnal je udaril z glavom ob železno cev in si prebil kožo na temenu.
- Bohinec Drago, KV tesar. Imenovani je na deponiji lesa izbiral morale. Med izbiranjem mu je en moral padel na desno roko ter mu poškodoval mezinec.
- Munda Boris, vajenec. Imenovani je delal v skupini treh sodelavcev. Razopaževali so betonsko steno. Zaradi odstranjevanja opaža je bilo treba prekriti železna sidra plošče. Pri dviganju sider se je ena izmed njih izpulila iz betona kar je povzročilo padec čez oder v globino ca. 2,50 m na betonsko ploščo. Pri tem si je zlomil levo nogo v stegnu.
- Baum Anton, PK delavec. Pri odpenjanju opažnega vibratorja je imenovanemu stisnilo mezinec na desni roki.
- Hanželj Vinko, PU zidar. Pri izstopu z zidarskega odra je stopil na spodaj ležeči moral, kateri se je obrnil in povzročil padec pri tem si je poškodoval desno roko v laktu.
- Prelog Anton, KV tesar. Pri opaženju lijaka se je imenovani s sekuro udaril po kolenu leve noge.
- Jenduka Andrija, PK delavec. Imenovani je samovoljno skočil z višine ca. 0,70 m na betonsko ploščo ter si pri tem poškodoval desno nogo v kolenu.
- Rošić Stamenko, PK železokrivlec. Nesel je betonsko železo. Pri krožni žagi mu je spodrsnilo na mikrem opažu. Padel je na rob krožne žage in se močno udaril po desni strani prsnega koša.
- Novak Zvonko, VK tesar. Pri zaganju lesa za okrogel opaž ni opazil, da je les v sredini strohnel, list žage je v sunku zarezal v les in si pri tem poškodoval palec na desni roki.
- Miholić Meljko, KV zidar. Imenovani je z gumijasto cevjo čistil notranjost mešalca v tem trenutku pa je sodelavec brez pravega vzroka vklopil stikalo ta-

- ko, da je imenovan dobil roko do kolmoleca v mešalec in si jo poškodoval.
- Čeh Alojz, KV zidar. Pri ročnem razbijanju betona s kladivom se je udaril po kolenu desne noge.
- Vurušić Martin, KV zidar. Imenovani je delal pri betonski črpalki. Ker je bila cev slabo tesnena je ob pritisku betona v curku brizgnil beton imenovanemu v oči.
- Hlava Franko, KV tesar. Pri odpenjanju montažnega odra mu je na nasipu za žerjavno progo spodrsnilo, vsled česar je udaril z levo nogo v moral in si jo poškodoval.
- Poljak Andrija, KV tesar. Pri opaženju reaktorja kroga je stopil na armaturno palico tako, da mu je spodrsnilo in pri tem je udaril z desno nogo v armaturo in si poškodoval mezinec desne noge.

TOZD GE Ravne (2 poškodbi)

- Mitić Radivoj, PK betoner. Pri vstopanju v kombi je delavec pred njim zaloputnil vrata. Imenovani je ravno v tem trenutku prijel za priporo vsled česar mu je stisnilo prste na roki.
- Vidović Ilija, PU tesar. Pri razopaženju ter odnašanju razopaženih plošč je dvignil ploščo iz katere je štel žičnik ter si poškodoval levo roko med prstancem in sredincem.

TOZD GE Nizke gradnje (7 poškodb)

- Ivanović Josip, KV tesar. Pri rezanju z krožno žago se je deska pri žaganju grče stresla tako, da je roka imenovanemu zdrsnila na list krožne žage kateri mu je poškodoval kazalec leve roke.
- Erić Pero, PK betoner. Pri opravljanju svojega dela je stopil na žičnik in si poškodoval stopalo leve noge.
- Pečovnik Roman, PK tesar. Pri odstranjevanju montažnega opaža je z lomilko potiskal opaž od betona, opaž stene se je sunkovito odlepil pri tem mu je desno roko sunil nazaj tako, da si jo je poškodoval.
- Mardžetko Lenart, KV tesar. Pri prekladanju betonskega železa ga je zaradi neprevidnosti kos železa ki je bil vpet v kup zaradi odboja udaril po palcu leve noge.
- Mlakar Rudolf, PK tesar. Pri podpiranju sestalne cevi je izletel vrhni podporni konus ter udaril imenovanega v desno roko.
- Antunović Juro, PK železokrivlec. Pri vlečenju armaturne palice si je imenovan poškodoval mezinec leve roke.
- Mujić Hazim, PU tesar. Imenovani je odstranjeval opaž. Pomagal si je z električnim odkopnim kladivom. Pri tem mu je drobec odbitega betona poškodoval desno oko.

TOZD GE Gradnje Ptuj (3 poškodbe)

- Kozel Alojz, NK delavec. Imenovani se je peljal na delo z motornim kolesom. Po makadamu ga je ob zaviranju spodneslo, zaradi česar je padel in se poškodoval po obrazu in nalomil palec na desni roki.
- Copak Jože, PU zidar. Imenovani je peljal s samokolnico beton. Ko je iztrel beton se je s samokolnico udaril v palec na desni nogi.
- Nemeć Franc, PU zidar. Pri opravljanju grobege fasadnega ometa na odru mu je iz odra nad njim padla deska na desno roko zaradi česar je dobil močan udarec.

TOZD KO Ljubljana (2 poškodbi)

- Fortin Anica, servirka. Pri čiščenju jedilnice je nenamerno zadejala z ročajem

- metle ob stol kateri se je prekucnil ter ji poškodoval gleženj desne noge.
- Savlić Anton, KV klepar. Pri čiščenju žindre z zvara je imenovanemu en delček padel za srajco in mu zdrsnil v čevljev ter mu opeknel gleženj desne noge.

TOZD KO Maribor (— poškodb)

V teh dveh mesecih ni bilo zabeleženih nesreč pri delu.

TOZD LIO Skofja Loka (4 poškodbe)

- Kastelic Ivan, signalist. Ko je s cepinom zavalil hlod na verižni transporter je stopil malo nazaj, kot običajno. Pri tem je z levo nogo stopil tako nerodno, da jo je zvil v gležnju.
- Subić Miro, delavec na žagi. Pri valitvi hloda iz deponije na verižni transporter sta se odvelila dva hloda hkrati. Zelen je drugega pridržati z roko, pri tem mu je prišel prst desne roke med oba hloda, ki sta mu ga stisnila.
- Mrak Franc, KV mizar. Pri žagi polno-jarmeniku je med valjem in delilno ploščo odstranjeval odpadne konce desk. Z desno roko je odmaknil valj od delilne plošče, ko je deske odstranil je valj spustil pri tem pa mu je prišla roka med valj in delilno ploščo tako, da si je zlomil palec desne roke.
- Petković Sreto, KV tesar. Med obratovanjem tračne žage je vajenec dvignil pokrov ob žaginem listu in želel naliti nafto za mazanje žaginega lista. Ko je imenovani stopil do njega in v naglici ga želel opozoriti, da tako ne sme delati se je z roko približal žaginemu listu in mu je odrezal kazalec na desni roki.

TOZD OGP Ljubljana (3 poškodbe)

- Petković Franjo, PK betoner. Pri betoniranju fasadnih plošč se je imenovani pri demontaži vibratorjev udaril s kladivom po prstu leve roke.
- Romozi Viljem, KV betoner. Pri prevozu usmernika Wachnera peto ploščad je imenovanemu zdrsel usmernik po vozličku in mu pritisnil prstane leve roke ob vozličkov rob ter mu ga poškodoval.
- Joljinović Mile, NK delavec. Pri nakladanju stopnišnih ramp na tovornjak je imenovanega pritisnila stopnišna ramma teže ca. 2500 kg ob stranico tovarnjakovega kasona in mu poškodovala desno nogo pod kolonom.

TOZD SPO Ljubljana (3 poškodbe)

- Koželj Anton, šofer. Pri izstopu iz kabine vozila je imenovani stopil na tla ki so bila polita z betonskim mlekom, pri tem mu je spodrsnilo tako, da je udaril z levo roko po stopnici in si poškodoval prste.
- Ogorelec Gvido, šofer. Pri demontaži zaščitne kape na krožni žagi se je sledna na gibljivem delu upognila in udarila imenovanega v prst na desni nogi.
- Zalik Stane, strojnik na avto dvigalu. Imenovani je zapenjal žično vrv na gra-bežu, ta je bila napeta. Nenadoma se je konec žične vrvi sprostil in ga udaril po desnem kolenu in po levi roki.

TOZD Železokrivnica (2 poškodbi)

- Morina Ismet, NK delavec. Pri nakladanju kratkega kosa okroglega železa na samokolnico je le ta zdrsnil tako, da je udaril imenovanega na nart desne noge.
- Sestan Muhamed, železokrivlec. Pri prelaganju armature iz krivilnega stroja na vozček mu je kljuka železne palice preščitnila sredinec desne roke.

Bojan Bambič

Ponovno Gradisov športni dan

Na zadnji seji komisije za šport in rekreacijo pri konferenci OOS GIP GRADIS so člani komisije in referenti za športne panoge poročali o posameznih disciplinah na Gradisovih športnih igrah kot tudi o samem tekmovanju na ŠIG 76.

Na osnovi poročila, ki ga je podal predsednik komisije tov. Jernej Jeršan, se je razvila diskusija, na podlagi katere so prisotni člani sprejeli naslednje sklepe:

1. Na podlagi doseženih rezultatov tekmovanj v posameznih športnih panogah je za leto 1976 ekipni zmagovalci TOZD GE Ljubljana s 60 točkami pred drugouvrščeno TOZD GE Jesenice — 58 točk in tretjevrščeno TOZD GE Maribor — 51 točk. Nadaljnja razporeditev ekip ostalih TOZD je razvidna iz Poročila.

Komisija predlaga konferenci OOS, da se svečana razglasitev rezultatov in podelitev prehodnega pokala izvrši na eni od prihodnjih sej, predvidoma koncem avgusta, začetkom meseca septembra.

2. Za prehodni pokal, ki ga prvo-uvrščeni ekipi v skupnem plasmanu podeli konferenca OOS se ugotovi ali pripada GE Maribor (glede na propozicije osvojitve 3 × zaporedoma oz. 5 × izmenoma). V tem primeru se nabavi novega.

3. Za športno panogo — šah ni bil podeljen pokal za doseženo I. mesto GE Ljubljana. Pokal se nabavi in podeli na seji konference OOS.

4. Sistem tekmovanja se prilagodi ŠIG tako, da prejmejo I. II. in III. uvrščene ekipe v posamezni športni panogi dodatne točke in sicer +2, +3, +4 glede na točke za njimi uvrščene ekipe.

Dopolni se 12. člen poslovnika športne aktivnosti v OOS GIP Gradis.

5. Organizacije in izvedba vseh tekmovanj po posameznih športnih panogah je bila izvršena s polno truda in angažiranostjo članov OOS.

Komisija predlaga, da se izreče polno priznanje organizatorjem — pokroviteljem.

6. Iz poročila, rezultatov in diskusije članov komisije je ugotovljeno, da se TOZD Koper in Gradnje Ptuj športnih iger Gradis 76 niso udeležile niti v eni športni panogi.

Sportniki posameznih TOZD med njimi LIO Škofja Loka pa so pri svoji aktivnosti naleteli na nerazumevanje in kritične pripombe s stra-

ni posameznih članov pa tudi funkcionarjev OOS.

Komisija predlaga, da konferenca OOS o tem razpravlja in vpliva na to, da se bo članstvo v OOS v GIP Gradisu zavedalo dejstva, da sta šport in rekreacija sestavni del delovnega procesa in standarda naših delavcev.

7. Glede na ugotovitve, da pri organizaciji tekmovanj po posameznih športnih panogah nismo mogli zagotoviti v večji meri družabnega srečanja športnikov in spoznavanja članov kolektiva med seboj, organizacija iger v tej obliki pa je zahtevala večjo angažiranost kadrov pa tudi stroški so se dvignili, komisija predlaga, da se v prihodnje igrice organizirajo 1 krat letno v vseh športnih panogah istočasno. Navedeni predlog zahteva spremembo 6. in 8. člena poslovnika športne aktivnosti v OOS — GIP Gradis.

Za bodočega organizatorja — pokrovitelja letnih športnih iger Gradis 77 se predlaga OOS pri TOZD Gradnje Ptuj.

8. Finalnih tekmovanj na ŠIG 76 v Kranju 18. 9. 1976 se udeleži ekipa Gradis v maksimalno možnem številu udeležencev glede na propozicije in rezultate predtekmovanj.

9. Vodje posameznih športnih panog so:

- n. tenis — m Pogačnik Janez
— ž Škreblić Boris
- streljanje — m Šnajder Ludvik
— ž Stanonik Slave
- kegljanje — ž Martinšek Anton
- odbojka — m Strajner Srečko
— ž Škreblić Boris

10. Komisija formira podkomisijo v katero se predlaga tov. Klančarja, tov. Martinška in tov. Zorkota.

Imenovani pregledajo propozicije in izdelajo program zadolžitvev do udeležbe na tekmovanju.

11. O vsebini programa informirajo KSS in tehnično službo.

12. Pripravi se predračun stroškov do 30. 8. 1976.

13. Takoj, ko bo izvršena formalnost sprejeta — sistemiziranja DM — Organizator športne rekreacije, naj KSS izvrši razpis. Vložene prošnje se dajo v pretres komisiji in predsedniku konference OOS.

14. Osvoji se predlog, da organizira zimsko športne igre Gradis 77 OOS pri TOZD Ravne na Koroškem pod pokroviteljstvom tov. Zaletelj Toneta.

15. Zapisnik in sklepi sestanka se posredujejo vsem članom komisije, predsedniku in sekretarju konference OOS GIP Gradis in vsem OOS pri TOZD GIP Gradis.

Prvi v kegljanju četrtivšahu

Delavske športne igre NE Krško

V okviru delavskih športnih iger NE Krško je OOS GRADIS NE Krško priredila 29. 6. 1976 v Krškem prvenstvo v šahu.

Nastopilo je 10 ekip, ki so zastopale investitorja — glavnega izvajalca in podizvajalce, ki sodelujejo pri gradnji NE Krško Montażerski podjetji HIDROMONTAŽA iz Maribora in DJURO DJAKOVIĆ iz Slavonskega Broda sta nastopili s po dvema ekipama, prav tako tudi GRADIS in Investitor, medtem ko sta HIDROELEKTRA iz Zagreba in WESTINGHOUSE nastopila z eno ekipo. Vsaka ekipa je štela štiri tekmovalce in dva rezervna igralca, turnir pa se je odvijal po sistemu — vsaka ekipa z vsako ekipo. Ker je bil turnir časovno omejen na eno samo popoldne, udeležba pa številna, je bilo tudi časa za premišljanje v posamezni partiji malo, in sicer je imel vsak igralec na razpolago 10 minut.

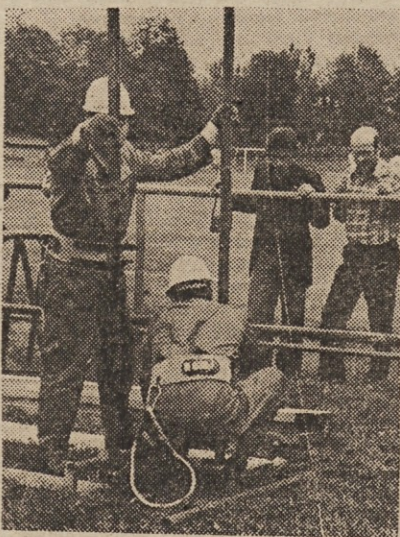
Kljub težavam, ki smo jih imeli kot organizator z nabavo številne šahovske opreme, nekateri nespornosti, ki so nastali zaradi nezadostnega poznavanja šahovskih pravil in pa včasih vroče krvi, se je po petih urah napetega boja le pokazalo, katera ekipa je najboljša.

Najboljšo in najbolj izenačeno ekipo je tokrat imel Đ. Đ. II, ki je z minimalno prednostjo pol točke osvojila prvo mesto pred ekipo Nuklearne elektrarne I. Gradisova I. ekipa je zasedla 4. mesto, saj v zadnjih kolih z neposrednimi tekmeči za visoko uvrstitev ni imela dovolj športne sreče in pa zbranosti. Omeniti moramo tudi solidno mesto Gradisove II. ekipe, ki je zasedla 6. mesto.

Najboljšim trem ekipam Đ. Đ. II, NEK I in HEL je v imenu prireditelja GIP »GRADIS« razdelil pokale ing. Janez Nučič. Vendar tudi Gradisovci nismo ostali brez pokala, saj je bil med posamezniki najboljši Zakič Srečko iz Gradisove prve ekipe, ki je ves čas igral na prvi deski in izgubil samo pol točke.

Gradisovi prvi ekipi tako preostane možnost, da se kar najbolje pripravi na nadaljnje tekmovanje v odbojki, nogometu in namiznem tenisu ter tako po prvem mestu v kegljanju in četrtem mestu v šahu osvoji čim višjo skupno uvrstitev.

Peter Filipič

Poleg športnih bodo tudi proizvodna tekmovanja

Nam bodo odbojkaši v finalu prinesli še kakšno točko več?

Pred finalom na ŠIG

18. septembra bodo v Kranju zaključne tekme letošnjih XXVI. športnih iger gradbenih delavcev Slovenije

Zaostanek 15 točk za vodilnim Konstruktorjem in ob dejstvu, da sodelujemo v finalu na XXVI. športnih igrah gradbenih delavcev kar s sedmimi ekipami, je prisililo vse naše finaliste, da so krepko zavijali rokave, da bi ta zaostanek kako nadoknadili.

Vse vodje ekip so sestavili podrobne plane treningov, tako bi bili 18. septembra vsi kar najboljše pripravljeni.

Strelci so organizirali »dopisno tekmovanje«, kegljačice se marljivo pripravljajo na domačem kegljišču, ki je prav tako iz plastike kot v Kranju, odbojkaši pa bodo imeli pred začetkom še dvodnevni turnir, na katerem bodo nastopile tudi štiri ekipe. Tudi pingpongši bi radi ponovno segli po najvišjem mestu in si tako zagotovili nastop na jugoslovanskih igrah.

Volje je torej dovolj. Upamo, da bodo imeli naši športniki tudi nekaj športne sreče, saj je za doseganje uspeha potrebna tudi ta.

Istočasno pozivamo tudi vse športnike in športne prijatelje, da po svojih možnostih pridejo 18. septembra v Kranj spodbujati naše ekipe. Vsekakor bi navijači, veliko pripomogli k dobrim uspehom naših tekmovalcev.

Nasvidenje torej 18. septembra na finalu ŠIG 76 v Kranju.

P. S.: Osrednja proslava in otvoritev bosta dopoldan, vsa tekmovanja pa se pričnejo ob 13. uri na športnih tekmovališčih v Kranju.

Tekmovali tudi v Anhovem

Naši delavci, ki gradijo v Anhovem razne objekte za novo cementarno, so zelo aktivni tudi na športnem področju. Vseskozi dobro sodelujejo z ostalimi ekipami, ki tudi gradijo ali drugače sodelujejo pri izgradnji tega giganta. Po nekaj uspešnih nastopih mladih so se v pravem ligaškem tekmovanju pomerili v malem nogometu. Tekmovanje je trajalo skoraj dva meseca saj so se tekme igrale ob nedeljskih popoldnevih in privabile vedno kar precejšnje število gledalcev. Povsem zaslužno je na tem tekmovanju osvojila prvo mesto I. ekipa Gradisa, ki je v sedmih srečanjih kar štirikrat zmagala, dvakrat igrala neodločeno in le enkrat izgubila.

Sicer pa je bila končna lestvica nogometnega tekmovanja takale:

1. Gradis I.	7 4 2 1 23 : 12 10
2. Salonit II.	7 4 1 2 15 : 13 9

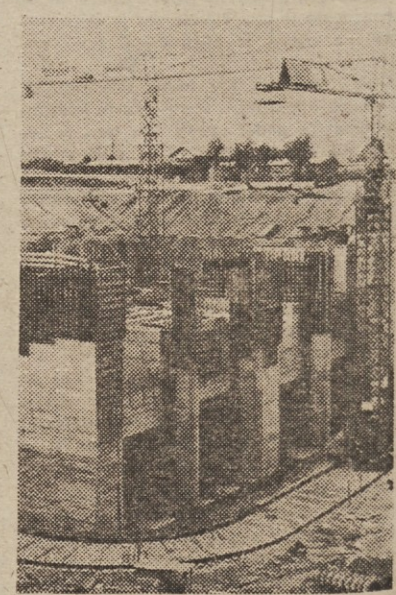
3. Hidromontaža	7 3 2 2 23 : 16 8
4. Gradis II.	7 3 2 2 16 : 10 8
5. Salonit III.	7 3 2 2 16 : 12 8
6. Salonit I.	7 1 3 3 5 : 11 5
7. Primorje I.	7 2 1 4 12 : 22 5
8. Primorje II.	7 1 1 5 4 : 18 3

Vsekakor je to športno tekmovanje, za katerega je vladalo res veliko zanimanje, nudilo delavcem vsaj delček športnega navdiha in rekreacije. Istočasno pa se je pokazalo, da takšna medsebojna tekmovanja povečujejo prijateljske vezi tudi med delavci iz različnih podjetij, kar je vsekakor v prid tudi pri samem delu.

Dobro zastavljeno akcijo bodo graditelji še nadaljevali, saj bodo že jeseni nadaljevali z ligaškim tekmovanjem.

Vinogradniški klopotec bo na GR zopet »zapel« svojo pesem

Strojnica za novo HE Srednja Drava II

Program

informativno-pripravljalnih seminarjev za opravljanje strokovnih izpitov v gradbeništvu, v jeseni 1976

V sodelovanju z izpitnim odborom pri Biroju gradbeništva Slovenije bo ZGITS v jeseni 1976 organizirala 3 informativno-pripravljalne seminarje za opravljanje strokovnih izpitov v gradbeništvu v naslednjih rokih:

1. seminar: 20.—24. septembra 1976
2. seminar: 25.—29. oktobra 1976
3. seminar: 22.—26. novembra 1976

Roki za posamezne seminarje so usklajeni z izpitnimi termini, ki jih je razpisal izpitni odbor in ki so naslednji:

1. pismeni del 2. X. 1976, ustni del 12., 13., 14. X. 1976
2. pismeni del 6. XI. 1976; ustni del 16., 17., 18. XI. 1976
3. pismeni del 4. XII. 1976, ustni del 14., 15., 16. XII. 1976

Seminarji bodo vsakokrat od ponedeljka ob 9. uri do četrtega do 18. ure v Preddvoru pri Kranju (hotel Bor), v petek pa je od 8.—13. ure ogled mehaničnih obratov gradbenih DO v Ljubljani.